

Arbetssterapeuten

Tidskrift för Sveriges arbetsterapeuter

7.16

Folkhälsoforskaren
Michael Marmot:

**"Vi har kunskapen
och resurserna,
frågan är om den
politiska viljan finns."**

TEMA
Lärande

Margit och Inga
brinner för att
sprida kunskap
sid 22

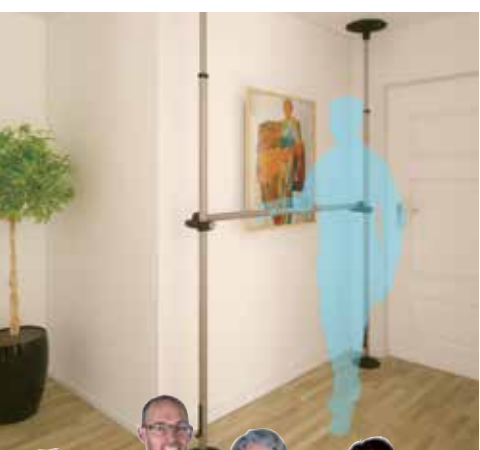
Välbesökt
seminarium om
kognitivt stöd
sid 34

Kombinera
Gripo enligt egna
önskemål.

Se alla tillbehör på
svancare.se

Gripo Alu.

Stödstång som spänns
mellan golv och tak.

- ✓ Stöd där du behöver det
- ✓ Lätt att montera, flytta
och demontera
- ✓ Utnyttjar användarens
egna resurser

Gripo Alu är en flexibel stödstång som på ett enkelt och smart sätt spänns mellan golv och tak. Den ger användaren extra balans och säkerhet vid förflyttningar i hemmet. Gripo passar i alla hem och utrymmen och är mycket lätt att montera.

Vid sidan här kan du se olika användningsområden för Gripo. För att läsa mer och se filmer om Gripo med tillbehör, välkommen in på svancare.se.

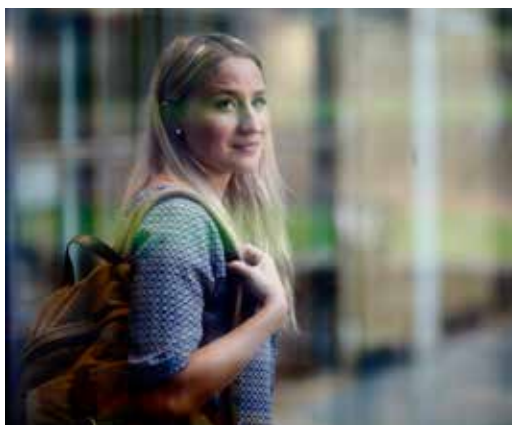

Kontakta oss om du vill
veta mer om våra produkter.

0240-101 02 | info@svancare.se

 SVANCARE®
svancare.se

Arbetssterapeuten #7.16

”Men för mig känns det viktigt att fortsätta utvecklas.”

s 20

- 5 **Ordföranden**
Elevhälsan nästa
- 6 **Nyheter**
- 8 **Porträttet**
Michael Marmot vill utjämna hälsoklyftorna
- 14 **Tema: Lärande**
Action och tankekraft
Lära för livet
Äntligen!
Det kollegiala utbytet
- 30 **Ledarskap**
Mona-Lisa bygger på sina erfarenheter
- 32 **Mitt jobb**
André Olsson har ett fritt och varierat jobb inom psykiatri
- 33 **Krönika**
Att återerövra vardagskonster

Koll på pensionen

s 38

- 34 **Seminarium om kognitiv tillgänglighet**
Delta på lika villkor
- 37 **Nya böcker**

KATJA
ALEXANDERSON
Chefredaktör

Aha-upplevelser stannnar kvar

På högstadiet hade jag en fantastisk mattelärare. Han var så uppskattad att nästan alla valde den så kallade särskilda matten i stället för den enklare allmänna. En gång när han skulle lära oss något nytt matematiskt begrepp använde han ordet aha-upplevelse och många i klassen satt som frågetecken och hade inte en aning om vad han menade med det. Då gick han rakt in i katedern (jag gick i en skola byggd 1902 med fasta träkatedrar längst fram i klassrummet), inte bara en gång utan flera. Till sist utbrast han ”Aha!” och gick vid sidan om. Med samma kreativitet lärde han oss lösa ekvationer och tänka matematiskt, och att inte ge upp när det var svårt. Han var helt enkelt ett levande exempel på att lärande handlar om en kombination av tankeverksamhet och handling.

I det här numret har tidningen temat lärande och vi samtalar med arbetssterapeuten **Christer Larsson**, som har mångårig erfarenhet av att stötta verksamheter i deras förbättringsarbete. Han delar med sig av sin klokskap och konstaterar bland annat att lärande organisationer tänker sig in i nya sätt att agera och agerar sig in i nya sätt att tänka. Ibland måste man bara testa och se vad som händer. I Örebro har **Inga Blomstrand** och **Margit Gehrke Flyckt** sedan 1990-talet suttit med i en grupp som ordnar en årlig utbildningsdag för alla arbetssterapeuter i länet, såväl i landstinget/regionen som kommunerna. Först i år har det blivit en del av den ordinarie verksamheten. Du möter också masterstudenten **Anna Sovio** som berättar varför hon valde att läsa vidare direkt efter grundutbildningen. Och lokala ombudsmannen **Inger Johansson** delar med sig av hur hon sprider kunskap vidare till medlemmarna i Hallandskretsen.

Därtill intervjuar vi också sir **Michael Marmot** som är en världskändis inom folkhälsoforskningen och som har lett flera tunga utredningsuppdrag, bland annat för WHO. Han brinner för jämlik hälsa och att sluta hälsoklyftorna. Dessutom nyheter, boktips och råd om hur du får bättre koll på din framtida pension och mycket annat.

ARBETSTERAPEUTEN

Utgivare: Sveriges Arbetssterapeuter
Box 760, 131 24 Nacka
Växel och medlemsjour:
08 507 488 00

www.arbetssterapeuterna.se
kansli@arbetssterapeuterna.se

Ansvarig utgivare: Ida Kåhlin
ida.kahlin@arbetssterapeuterna.se
08 507 488 03

Chefredaktör: Katja Alexanderson
katja.alexanderson@arbetssterapeuterna.se
08 507 488 25

Fotograf omslaget:
André de Loisted

Layout: Gelinda Jonasson
och Pontus Wikholm

Korrektur: Jane Bergstedt

Annonser: Lars-Göran Fransson
larsgoran.fransson@swipnet.se
08 640 12 20 • 070 630 82 25

TS-kontrollerad upplaga: 10 600

ISSN: 0345-0988

Grafisk form: Graffoto AB

Tryck: Exakta Print

Handbok

Webbutbildning

Anhörigskrift

Mobilapp

NOLLVISION

Ett utbildningspaket för en demensvård utan tvång och begränsningar

Svenskt Demenscentrum
demenscentrum.se/Nollvision

LIVSKVALITET MED SOMNAS DAGPRODUKTER

– möjliggör en delaktig och meningsfull vardag!

Kedjefilt®

Somnakrage™

Kedjeväst®

Rådgivning och bokning: Nord: Sara Norgren, sara@somna.se, 0725-70 84 81
Syd: Catarina Engström, catarinae@somna.se, 0739-86 42 26
Tel: +46 (0)31-301 17 20 | info@somna.se | www.somna.se

Kontakta oss för att boka kostnadsfri visning på din arbetsplats!

Jobba hos oss?

Vi söker nya
medarbetare.

Läs mer på etac.se

 etac®

Skapar möjligheter

Om vi ska komma till rätta med de problem vi har kring ojämlik hälsa i Sverige måste vi börja i rätt ände. Tidiga insatser är avgörande – de förebygger utanförskap och ohälsa och de bidrar till ett hållbart samhälle. Visst ser vi en positiv trend när det gäller antalet arbetsterapeuter som anställs i skolan, men det går för långsamt.

Elevhälsan nästa

Låt stå!

Under denna höst har vi gång på gång uppmärksamats om att skolan brister i tillgänglighet för elever med olika former av funktionsnedsättning. Barn, ungdomar och deras föräldrar vittnar om att de inte får det stöd de behöver i skolan och i en rapport från Skolverket framkommer att skolornas lärmiljö inte är anpassad för att möta de behov eleverna har, särskilt när det gäller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och nedsatt rörelseförmåga.

En skola som ger förutsättningar för ett jämlikt lärande är en betydande samhällelig angelägenhet. Det finns en nära koppling mellan hälsa, lärande och utbildning. I det delbetänkande från regeringens kommission för jämlik hälsa som släpptes tidigare i höstas poängteras att tidiga insatser till barn på många sätt har en avgörande effekt för utveckling och hälsa senare i livet. De hälsoskillnader vi i dag ser är dessutom särskilt tydliga för personer som inte gått ut gymnasiet och för särskilt utsatta grupper som personer som lever med en livslång funktionsnedsättning.

Jag är övertygad om att om vi skapar förutsättningar för jämlikt lärande kan vi också bidra till ett mer jämlikt hälsoläge i vårt samhälle. Regeringen har satt upp ett mål om att sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Det är ett ambitiöst mål. Hälsoklyftorna i vårt samhälle har snarare ökat än minskat de senaste åren, det är en trend som måste brytas.

Vi arbetsterapeuter är en av de professioner som kan bidra till regeringens mål, särskilt om våra kompetenser i högre utsträckning skulle tas tillvara i skolan. Om vi ska komma till rätta med de problem vi har kring ojämlik hälsa i Sverige måste vi börja i rätt ände. Tidiga insatser är avgörande – de förebygger utanförskap och ohälsa och de bidrar till ett hållbart samhälle. Visst ser vi en positiv trend när

det gäller antalet arbetsterapeuter som anställs i skolan, men det går för långsamt.

Det var därför glädjande att för några veckor sedan få höra gymnasie- och kunskapslyftsminister Anna Ekström i TV4-soffan säga att arbetsterapeuter kan spela en jättestor roll för att anpassa skolan efter elevernas behov. För oss som profession är det ett viktigt ställningstagande från den nationella politikens sida. Jag anser att skolvärlden ska lyssna på sin minister och på allvar se över vilka kompetenser de behöver i sin verksamhet för att skapa bästa möjliga förutsättningar för ett jämlikt lärande.

Det är dags att arbetsterapeuter på allvar blir en del av elevhälsans team. Det är en nationell angelägenhet som kräver nationell styrning. Min uppmaning till alla skolpolitiker – styr för jämlikt lärande så får vi en mer jämlik hälsa på köpet.

Läs och sprid gärna vår nya broschyr "För ett jämlikt lärande – arbetsterapeutens roll i skolan", som finns att ladda ner på arbetsterapeuterna.se/ forlaget.

IDA KÄHLIN
Ordförande

FOTO: COLOURBOX

Sundare på nätet

Sundkurs.se är en webbplats som vill bidra till en sundare folkhälsa. Där finns lättillgänglig vetenskaplig vägledning till en sundare livsstil. Personal inom hälso- och sjukvård kan hämta tips för sin rådgivning. Och privat-

personer kan hämta matidéer och tips för hur man kommer igång och rör på sig och förbättrar sin sömn. Professor Mai-Lis Hellénus vid Karolinska Institutet har tagit fram webbplatsen med medel från Hjärt-Lungfonden.

december är sista dagen att ansöka till Sveriges Arbetsterapeuters mentorprogram. Läs mer på arbetsterapeuterna.se/mentorprogram.

En av fem mår dåligt av jobbet

Drygt var femte sysselsatt svensk har arbetsrelaterade fysiska eller psykiska besvär. Det visar en ny undersökning från Arbetsmiljöverket.

Arbetsmiljöverket har tagit reda på hur svenskarna mår på, och av, jobbet. Undersökningen bygger på telefonintervjuer med cirka 15 000 sysselsatta personer i åldrarna 16–64 år. Det visade sig att drygt 22 procent känner av någon form av fysiskt eller psykiskt arbetsrelaterat besvär som gör det svårt att arbeta eller utföra det dagliga hemarbetet. Problemen orsakas av exempelvis stress, tungt manuellt arbete, hot och våld eller dåliga relationer till kolleger och chefer. Fler kvinnor än män har besvär, drygt var fjärde jämfört med knappt var femte man.

Problemen är störst för personer som arbetar inom vård och omsorg, sociala tjänster och utbildning.

Stress och andra psykiska påfrestningar kopplade till den organisatoriska och sociala arbetsmiljön är den vanligaste enskilda orsaken till arbetsrelaterade besvär, för både kvinnor och män. Men den här typen av besvär är nästan dubbelt så vanliga för kvinnor, även om de ökar bland männen.

Sveriges Arbetsterapeuters ordförande Ida Kåhlin ser de

FOTO: COLOURBOX

Problemen med arbetsrelaterade besvär är störst för personer som arbetar inom vård och omsorg, sociala tjänster och utbildning.

utbredda problemen med arbetsrelaterade besvär som en dubbel utmaning för förbundet.

– Att så många människor far illa av sitt arbete är inte acceptabelt. Här kan vi arbetsterapeuter bidra med kunskap om hur man skapar hälsosamma arbetsplatser och ett hållbart arbetsliv.

Jag önskar att fler arbetsgivare ska använda vår kompetens. Samtidigt får vi inte glömma att många av våra medlemmar har det tufft på jobbet. Det är en fråga som förbundet kommer att fokusera på de närmaste åren.

KATJA ALEXANDERSON

Oklar effekt av utökat skydd mot bristande tillgänglighet

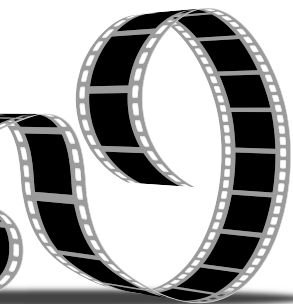
Sveriges Arbetsterapeuter är delvis positiva till regeringens förslag att ta bort undantaget för mindre företag när det gäller diskriminering i form av bristande tillgänglighet.

I dag undantas företag med färre än tio anställda inom området varor och tjänster, från diskrimineringsförbudet om bristande tillgänglighet.

Nu föreslår regeringen att lagen ska utökas till att även gälla dessa företag. Sveriges Arbetsterapeuter är i grunden positiva till att undantaget tas

bort, men befärar att det i praktiken inte kommer resultera i att brister i den fysiska miljön åtgärdas i någon större omfattning än i dag. Det ska fortsatt göras bedömningar i det enskilda fallet. Förbundet konstaterar att det fortfarande är oklart vad som utgör en skälig tillgänglighet, en rimlig

kostnad för det enskilda företaget och vilka avvägningar som ska göras gentemot annan lagstiftning. Förbundet tror dock att det utökade diskrimineringsskyddet kan bidra till att öka kunskapen om bristande tillgänglighet, både i företag och i samhället i stort, vilket är positivt. ▀

Filmtajm

Myndigheten för delaktighet har tagit fram filmer om välfärdsteknikens möjligheter för att öka delaktighet, trygghet, självständighet och aktivitet. I filmerna berättar människor om hur tekniken hjälper dem i vardagen. Gå in på mfd.se och titta.

Minister lyfte arbets- terapeuter i TV4

"Arbets terapeuter, till exempel, kan spela en jättestor roll för att se till att skolan blir anpassad efter elevernas behov." Så sa Anna Ekström, gymna-

sie- och kunskapslyftsminister, på TV4 Nyhetsmorgon den 19 oktober, i ett samtal om elevhälsan och den ökade psykiska ohälsan hos ungdomar.

FOTO: KRISTIAN POHL/REGERINGSKANSLIET

Oroande livslöner

Högskoleutbildning lönar sig allt sämre. Det visar Sacos nya siffror för akademikers livslön. Att studera vidare till arbets terapeut är tyvärr en förlustaffär.

Text: Katja Alexanderson
Foto: Jonas Eriksson

Ända sedan 1960-talet har Saco analyserat livslönerna för akademiker jämfört med gymnasieutbildade. Årets siffror visar att andelen olönsamma utbildningar har ökat, nästan hälften av de undersökta utbildningarna är förlustaffärer. Det gäller många samhällsbärande grupper, som lärare, socionomer – och arbets terapeuter. Nästan samtliga utbildningar med dålig lönsamhet finns i kommuner och landsting. Saco varnar för att det på sikt hotar kompetensförsörjningen i välfärden.

Livslöneanalysen visar att en akademiker i snitt tjänar drygt 19 miljoner kronor under livet, medan en person som enbart gått ett högskoleförberedande gymnasieprogram drar in 16,4 miljoner kronor i snitt.

Högst livslöner har läkare, jurister och ekonomer. En

arbets terapeut däremot går 1,6 miljoner kronor back jämfört med att börja jobba direkt efter gymnasiet. Det upprör Sveriges Arbets terapeuters ordförande Ida Kåhlin.

– Det måste till en förändring. Arbets terapeuters insatser måste värderas högre och det krävs ordentliga reallöneökningar för våra medlemmar, och för andra underbetalda akademiker.

Det här är en tuff utmaning för förbundet.

– Vi vet att yrken med liten lönespridning är mindre ekonomiskt lönsamma. Därför är det oerhört viktigt att det finns karriärvägar för arbets terapeuter inom kommuner och landsting. Det är en fråga som vi måste driva hårdare framöver, både centralt och lokalt.

Ida Kåhlin konstaterar att de lokala fackliga företrädarna har en mycket viktig roll att spela för professionens löneutveckling, eftersom löner sätts nära verksamheterna. Hon önskar därför att fler medlemmar engagerar sig fackligt.

– Våra lokala ombud gör stor skillnad för arbets terapeuters villkor, och har vi inte representanter på plats är det ingen som för arbets terapeuters talan och bevakar våra intressen. En annan nyckel till högre löner är ökad rörlighet på arbetsmarknaden. – Att byta jobb är ett av

”Därför är det oerhört viktigt att det finns karriärvägar för arbets terapeuter inom kommuner och landsting.”

de bästa sätten att få upp sin lön rejält. Här vet vi tyvärr att man hos vissa stora arbetsgivare nekas påslag på sin lön när man byter tjänst inom organisationen. Vårt intryck är dessutom att det blir allt vanligare. Arbetsgivare på kommuner och lands-

ting har länge pratat om hur viktigt det är att förbättra karriärvägarna för att de ska vara attraktiva arbetsgivare. Här har de en konkret chans att faktiskt göra det på riktigt, säger Ida Kåhlin.

Hon tillägger:
– Med tanke på den stora bristen på arbets terapeuter bör både alla medlemmar och vi i det lokalfackliga arbetet kräva att det ska gå att få lönepåslag vid byte av tjänst hos samma arbetsgivare.

Samtidigt som Ida Kåhlin trycker på att arbets terapeututbildning verkligen borde betala sig bättre ekonomiskt är hon noga med att påpeka att det finns många andra positiva sidor av jobbet.

– Jag vet hur tillfredställande det är att kunna bidra till att människor kan leva aktiva liv och vara delaktiga i samhället – och att våra medlemmar är oerhört dedikerade i sin yrkesutövning. Men jag vet också att våra insatser är samhällsekonomiskt lönsamma och då ska arbetsgivarna inte utnyttja vårt personliga engagemang. ■

Fotnot: På saco.se finns ett digitalt verktyg där du kan jämföra livslöner.

Medellivslängden i Sierra Leone är 51 år, i Japan är den 84 år. Världsledande folkhälsoforskaren **Michael Marmot** vill utjämna hälsoklyftorna. Han vet att det går – det handlar om social rättvisa. Text: Anki Wenster Foto: André de Loisted

Mind the gap

Michael Marmot är förundrad över att hans pappa vågade starta på nytt i 40-årsåldern. 1949 flyttade hela familjen med tre små barn från norra London till andra sidan jordklotet. Michael var fyra år och yngst.

– Jag minns bara smogen och sedan solen i Australien.

Smogen var värst i industri- och arbetarkvarteren i East End och fick förfärliga konsekvenser. I december 1952 dog 4 000 människor i London som direkt följd av kolföroreningarna. Det leder oss in på att ren luft påverkar hälsan. Men framförallt handlar det om att sociala strukturer påverkar våra livsvillkor: var vi föds, växer upp, lever, arbetar och åldras och att social orättvisa leder till sämre hälsa och för tidig död.

”I’ll put the kettle on”, Michael Marmots assistent sticker in huvudet i arbetsrummet. Sedan många år är han tillbaka i sin födelsestad och chef för Institutet för jämlik hälsa på University College London där vi ses.

Grå heltäckande nålfiltsmattor och mörkbruna fönsterkarmar ramar in kontoret, känslan av ombonad retro är påtaglig. En oväntad kontrast till forskningen som ligger i framkant, fem nobelpristagare i medicin har kommit från UCL.

Att få till ett möte har varit en lång process. Och när tiden för intervju och fotografering visar sig vara tajt, läser han snabbt av min oroliga min – beklagar och berättar att han inte styr över sin kalender och skyndar snabbt ut och försöker ordna att nästa möte skjuts upp. Det funkar.

– Jag har precis kommit hem från Japan och

Australien, och på måndag åker jag till Thailand.

Där kom förklaringen till att han varit svår-fångad. En globetrotter.

Han var inbjuden ”down under” för att hålla en serie föreläsningar live i radio, berättar han. Han presenterades som framstående australiensare.

”Allt börjar med barnen. Varje barn ska ha den bästa starten i livet.”

– Jag är inte säker på att jag är vare sig det ena eller det andra.

För sexton år sedan blev han sir Michael Marmot, adlad för sin forskning om folkhälsa. Han kallas Michael.

Men Australien är hans andra hemland och han växte upp i Sydney. Föräldrarna slutade skolan i 14-årsåldern och att skaffa sig en utbildning sågs som viktigt. Sin läkarexamen tog han i Sydney. Han jobbade där en tid som ung doktor och det sociala engagemanget fanns tidigt.

– Jag var på sätt och vis medveten om att patienter i marginaliserade områden var mer utsatta för fysisk och psykisk ohälsa, men jag var ganska omedveten om systematiska hälso-skillnader. Det var först när jag började forska i Kalifornien och doktorerade i epidemiologi – och senare när jag återvände till London 1976 som jag fick en djupare insikt.

När man pratar med Michael Marmot går det inte att hoppa över Whitehall-studierna. I mitten »

Michael Marmot

Yrke: Professor vid University College London, avdelningen för epidemiologi och folkhälsa. Chef för World Medical Association.

Ålder: 71 år.

Familj: Hustrun Alexi och tre vuxna barn.

Bor: I Hampstead i norra London.

Kopplar av med: Musik, promenader i Hampstead Heath eller en tennismatch.

"Talang": Spelade tidigare violin i en stråkkvartett.

Saknar: Sin cykel.

Övrigt: Twitterar flitigt som MarmotOz (Oz = smeknamn för Australien).

Klyftorna i världen ökar, men minskar också. I Brasilien kan man se att direkt ekonomiskt stöd har planat ut de tidigare stora skillnaderna i tillväxten hos barn under deras första år och förbättrat hälsan. Michael Marmot skriver om det i sin bok *The health gap* som kom 2015.

av 1970-talet blev han involverad i forskningen som bokstavligen vände upp och ner på vad som tagits för givet: att personer i chefspositioner med stressiga jobb i högre grad drabbades av hjärtsjukdom. När han undersökte sambandet hos tjänstemän i den hierarkiska brittiska statsförvaltningen visade resultaten det motsatta, ju lägre status desto större risk för hjärtsjukdom. Risken följde en trappstegsmodell, en social gradient. Detta tillsammans med resultaten att höga krav och låg kontroll ökar sjukdomsriskerna, blev grunden för hans fortsatta forskningskarriär.

Michael Marmot är hedersdoktor vid Malmö högskola och Stockholms och Lunds universitet och han reser gärna till Sverige. Så ofta att en kollega nyligen undrade: "Varför är du så ofta i Sverige, de behöver dig mer i Etiopien."

– Hon har rätt, men i Sverige har man varit så engagerade och kommit långt i

arbetet med att utjämna hälsoskillnader, men vill satsa ännu mer.

Han påpekar vikten av lokala initiativ, som finns på många håll i Sverige. Startskottet var Malmökommissionens arbete

"Det är viktigt att alla grupper inom vården själva funderar över hur de kan bidra i arbetet för jämlik hälsa."

där han var rådgivare. Därefter har Norrköping, Linköping, Göteborg och Östersund satsat på liknande projekt, och nu finns en nationell kommission för jämlik hälsa.

En rad tunga utredningsuppdrag har legat på Michael Marmots bord, nationellt och inom EU. Och 2005 fick han i uppdrag

att leda WHO:s globala kommission för jämlik hälsa: Marmotkommissionen.

– Det var en stor omställning, för då började jag undersöka globala skillnader. Vi konstaterade inte bara att det fanns problem, utan presenterade även lösningar.

Rapporten från 2008, *Closing the gap in one generation*, slog fast att systematiska skillnader i ohälsa går att överbrygga genom en rättvisare fördelning av makt, pengar och resurser.

– Det handlar om orättvisor, eftersom det går att göra någonting åt det. Vi har kunskapen och resurserna, frågan är om den politiska viljan finns. Allt börjar med barnen. Varje barn ska ha den bästa starten i livet, utbildning, rättvisa och en hälsosam levnadsstandard i hållbara samhällen. Jag har varit forskare största delen av livet, men nu försöker jag få människor att förstå budskapet och ta resultaten på allvar.

En jacka kanske eller ett paraply, fotografen tittar frågande på Michael Marmot

som ser tveksam ut. London svettas. En värmebölja har motat hösten, men trots allt "this is England" och han drar en himmelsblå linnekavaj över axlarna och vi ger oss ut i fredagsrusningen för utomhusbilder. Första stopp är Tottenham Court Road, ett hundratal meter från UCL.

Intervjun fortsätter till fots. Nuförtiden promenerar han ofta. Sedan han bröt lårbenet i en cykelolycka 2013 har han inte vågat sig upp på cykeln igen och det bekymrar honom en del, han brukade cykla till jobbet från hemmet i Hampstead i norra London. Nu har han köpt en crosstrainer, och tittar på BBC på Ipaden under tiden han tränar, men det går inte riktigt att jämföra.

Han trivs med sitt liv i London: "tired of London, tired of life", säger han. Och han har de tre vuxna barnen känslomässigt nära, och relativt nära geografiskt.

Så, vad gör han en ledig fredagkväll? Han ler åt frågan och svarar sedan.

– Min fru och jag firar vår 45:e bröllopsdag i dag. Vi ska lyssna på en föreställning av brittiska studentoperan, det är riktigt bra opera, poängterar han.

Att lyssna på klassisk musik är en av favoritsysselsättningarna och ett sätt att koppla av. För på måndag reser han igen. Den här gången till Thailand. Medellivslängden där är 71 år. Michael Marmot fyllde 71 i år. I London skiljer det 17 år i medellivslängd mellan den högsta i Kensington och Chelsea och lägsta i Tottenham Green. I världen skiljer det 33 år.

Japanska kvinnor blir äldst i världen, nästan 87 år, varför?

De är odödliga, svarar han med en glimt i rösten.

– Jag har funderat mycket på hälsan i Japan, säger han eftertänksamt. På 1960-talet i Japan var medellivslängden lägre än i Storbritannien. Sedan dess har Japan utvecklats från ett fattigt till ett rikt land, men också ett land med en relativt låg grad av ojämlikhet och ett samhälle med stark social sammanhållning.

Man tar hand om varandra? Han nickar jakande.

– En sak jag lärt mig är hur svårt det är för en västerlänning att förstå japansk kultur. Det är intressant att se hur det fungerar på en arbetsplats, det handlar om att gruppen ska lyckas men också om en stolthet. Det är gruppens framgång som är viktigast.

Jämlik hälsa handlar ytterst om att ha rodret i sin egen hand.

Makt över sitt eget liv och arbetsliv. Brist på autonomi får konsekvenser för livet och hälsan på alla plan. Det har han visat många gånger, och att stödja människors självständighet är centralt.

När han får veta att lärarna på arbetsterapeututbildningen på South Banks universitet, refererade till hans rapport om *Vårdyrkenas roll i arbetet för jämlik hälsa*, i samband med en intervju för tidskriften för några år sedan, lyser han upp och utbrister: "did they, good".

– Det är viktigt att alla grupper inom vården själva funderar över hur de kan bidra i arbetet för jämlik hälsa, vårdpersonalen har en viktig och ofta underskattad roll. Jag försöker få läkare engagerade, som i Tokyo förra veckan. Nästa vecka ska jag träffa läkarförbundet i Asien och Oceanien och diskutera det här. Så länge människor vill samarbeta med mig om de här frågorna är jag gärna med. ■

ETT BÄTTRE LIV

Som arbetsterapeut kan du ge dina rullstolsanvändare ett bättre liv med ett bälte från Bodypoint. Evoflex är tvåpunktsbältet med styva band som inte viker sig eller faller ner i hjulen.

Barry Long har använt Evoflex i fem år och rest jorden runt. Barry faller ner bältet när han inte behöver det. Han gillar att Evoflex kan bli osynligt när det inte används.

www.heamedical.se

HALLÅ DÄR!

Ewa Wadhagen-Wedlund på Stora Sköndals neurorehab i Stockholm, som föreläste om aktivitetsförmåga hos personer med ME/CFS (Myalgisk Encefalomyelit/Chronic Fatigue Syndrome) på konferensen *När livet går förbi*.

FOTO: PONTUS WIKHOLM

Varför kallades konferensen *När livet går förbi*?

– ME/CFS är en kriteriediagnos och personerna har ofta en mångfald av symtom. De beskriver sin trötthet som en hjärndimma, hur det är tungt att röra kroppen – att sitta, tugga, borsta tänderna. Det är som att leva med en influensasjukdom i kroppen, med hudsmärta och feber. Då orkar man knappt böja sig ner och plocka upp en strumpa. Att kunna ta hand om sina barn i den situationen kan vara svårt.

Ändå är det en sjukdom som knappt syns utanpå?

– Det syns inte i ett blodprov heller. Den är svårdiagnostiserad vilket gör det bara tyngre för personerna. Att inte bli trodd av sjukvården och att inte få förståelse från familjen skapar ett onödigt sår.

Vad kan du göra för att underlätta deras vardag?

– Det viktiga är att anpassa aktivitetsnivån efter den energimängd just den personen har. Målet behöver inte vara att öka aktivitetsnivån – det kan vara katastrofalt. Det finns de som jobbar ut sig totalt och sen ligger en vecka. Om man levt med den här sjukdomen i många år har man förstås redan en insikt. Men det kan vara bra att mera fokuserat, och med ett bollplank, titta på hur man lägger upp saker och se om det finns något man kan göra annorlunda. Är det bättre att jag sätter på kaffe ensam, utan att någon står och pratar med mig samtidigt? Ett hjälpmedel, som till exempel en ståndstol, kan också vara ett bra sätt att hitta en balans mellan aktivitet och vila, att omfördela kraften och spara den till det viktiga.

Lärde du dig något nytt på konferensen?

– En behållning är att man kan vara försiktigt positiv till bättre möjligheter att diagnostisera och också hitta lindring i form av mediciner. Jag tycker konferensen var viktig. Den här patientgruppen blir inte väl omhändertagen i Sverige i dag. Beslutsfattare och andra behöver få höra om vilka svårigheter de här personerna kan ha. PONTUS WIKHOLM

Vetenskap i lurarna

Vetenskap & hälsa är en poddserie om medicin och hälsa. Lyssnarna får ta del av forskning från Lunds universitet, Malmö högskola och Region Skåne. Bland ämnena återfinns exempelvis munhälsa, endometrios, artros, fästingar, smärta och problem med minnet. Gå in på vetenskaphalsa.se och "podcast".

FOTO: COLOURBOX

Fokus på äldreomsorgen

Nästan var tredje arbetsterapeut arbetar med äldre. Än fler kommer att behövas inom äldreomsorgen på sikt, och arbetsterapeutiska insatser måste i framtiden få ta större plats än i dag. För att uppmärksamma detta deltog Sveriges Arbetsterapeuter på Äldreomsorgsdagarna på Stockholmsmässan i Älvsjö i mitten av oktober. Fokus låg på fallprevention och arbetsterapeuters insatser inom äldreomsorgen i stort, och precis som vid Patientsäkerhetskonferensen i september arrangerades en tävling om fallrisker i hemmiljö.

Förbundets informationsbroschyrer var populära, särskilt uppskattad var *Livsboken*, *Arbetsterapi och äldre* och *välferdsteknik* samt *Arbetsterapi och äldre*. Ladda eller beställ gärna broschyrerna på arbets-terapeuterna.se/forlaget.

Studsmattan nästa

Hoppa, hosta, skratta – urinläckage är ett vanligt besvär för kvinnor. Trots det är det många som inte söker hjälp av vården. Mobilappen Tåt är ett resultat av forskning vid Umeå universitet som visat sig effektiv för att minska läckagen. Sök på inkontinens där du laddar hem appar. Mer info på tat.nu.

Smärtsamt

En studie från Sahlgrenska akademien visar att patienter som är inlagda på sjukhus ofta har rejält ont, utan att det uppmärksammas. Den upplevda smärtan är dessutom avsevärt högre än gränsen som anses acceptabel inom vården. Det visade sig också att kvinnor måste ha mer ont än män för att det ska dokumenteras i journalen. Läs mer på sahlgrenska.gu.se, sök på "smärta".

Ingen ska behöva ta sitt liv

Självmod är en tragedi på många plan. För att förebygga suicid har Folkhälsomyndigheten samlat information för professionerna på suicid-prevention.se.

Produktnyhet!

Nu lanseras Sensory Profile 2

– Skattningsskalor för bedömning av sensorisk bearbetning

Sensory Profile 2 tillhandahåller information som är viktig för att förstå ett barns mönster av sensorisk bearbetning; vilka sinnesupplevelser han eller hon undviker, är särskilt känsligt för eller tvärtom söker sig till. Utifrån resultaten ges en del tips för interventionsplanering för att i såväl hemmet som i lärandemiljöer kunna planera för och ta hänsyn till det individuella barnets bearbetningsmönster. Resultaten kan också bidra med en pusselbit i utredning av barn med exempelvis ADHD eller autism.

Skattningsskalorna finns i fyra versioner:

- **Infant Sensory Profile 2**
Består av 25 påståenden och besvaras av föräldrar som har barn i åldern 0–6 månader.
- **Toddler Sensory Profile 2**
Består av 54 påståenden och besvaras av föräldrar som har barn i åldern 7–35 månader.
- **Child Sensory Profile 2**
Består av 86 påståenden och besvaras av föräldrar som har barn i åldern 3–14 år.
- **School Companion Sensory Profile 2**
Består av 44 påståenden och besvaras av lärare som har elever i åldern 3–14 år.

För att utvecklas behöver vi människor lära oss nya saker. Det kräver utrymme för att tänka nya tankar och testa nya sätt att göra saker – i det här numret speglar vi några vägar till ökad kunskap och förändrade arbetssätt. Text: Katja Alexanderson Illustration: Rebecca Elfast

Action och tankekraft

Vissa texter är mer svårstartade än andra. Minutrar blir till timmar i sökande efter den bästa inledningen som ska fånga läsaren. Orden glider undan och vill inte bli till meningar. I sådana lägen brukar det bästa vara att slå på datorn, plocka upp ett tomt dokument och låta fingrarna vandra över tangenterna. Och på något nästan magiskt vis löser det sig.

– Du kan aldrig tänka ut det perfekta, tänker du för länge blir det ingen action.

Orden är arbetsterapeuten Christer Larssons. Han är yrkesutvecklare inom arbetsterapi och memeolog (från ordet meme, rimmar på gem, och som är en idé som sprider sig på ett smittsamt sätt i sociala system, som gulliga kattbilder på internet) i Västerbottens läns landsting. Sedan 2004 stöttar han verksamheter i hela landstinget i deras förbät-

ringsarbete. I rollen som yrkesutvecklare fokuserar han just nu på hur vetenskap och praxis kan länkas samman.

– Det finns inte så mycket vetenskap som är direkt tillämpbar för arbetsterapeuter kliniskt. Om man tittar på alla åtgärder en arbetsterapeut genomför för patienter är det väldigt lite det finns vetenskaplig evidens för.

För att råda bot på det, i en tid när evidens efterfrågas allt mer, finns två vägar att gå: Den ena är att få in den forskning som faktiskt finns i verksamheten, det vill säga evidensbaserad praxis. Den andra är att systematisera den beprövade erfarenheten:

– Väldigt mycket av mitt arbete handlar om att stödja arbetsterapeuter i att fundera över vilka data de behöver för att beskriva sina arbetsprocesser och framförallt resultaten – och hur man kopplar ihop dem. Ska man ha ett lärande på den egna arbetsplatsen måste man ha egna data att reflektera kring, »

så att det inte blir fritt tyckande, som riskerar att gå över till debatt.

Tillsammans med en arbetsgrupp och en större referensgrupp med deltagare från både landstinget och universitetet har en arbetsprocess designats för att skapa evidens i arbetsterapi. Den har testats på ett par enheter i landstinget.

- Det kallas för praxisbaserad evidens.

Processen bygger på flera steg. Till att börja med måste man bland annat definiera vilken intervention man ska titta närmare på. Finns det redan evidens för någon intervention? Då är det implementeringen som ska studeras och inte interventionen i sig. Sedan måste man bestämma sig för vilka utfallsmått som är relevanta samt vilka och hur många patienter som ska ingå (alternativt bestämma en tidsperiod för studien). Grundläggande är att målen ska utgå från av individen valda meningsfulla aktiviteter, till exempel laga en enklare middag själv, gå på toaletten utan hjälp eller skriva med en penna.

Sedan gäller det att identifiera vilka data som behövs, både för process- och resultatmått. När det gäller datainsamlingen

rekommenderar Christer Larsson att ta hjälp av experter – det kanske finns en controller som vet vad som går att plocka ut ur systemen och som är en fena på att fixa excel-formler för automatiska uträkningar.

”Människor måste få tillfälle att prata om sina idéer, även om de inte genomförs eller ens testas.”

Han konstaterar att kliniker många gånger tror att en controller bara kan ta fram ekonomiska data, men att de faktiskt finns där som stöd för all verksamhetsuppföljning – det gäller att ställa rätt frågor.

Han förordar också att man inte ska göra datainsamlandet för omfattande och krångligt, då blir trösklarna för höga och det blir helt enkelt inte av.

- Samla tillräckligt med data så att du känner dig trygg när du gör dina reflektioner. Så att det tillför något mer än vad vars och ens tankar skulle göra utan data.

Christer Larsson trycker också på vikten av återkommande reflektionssteg i processen: Vad har vi lärt oss? Behöver vi förändra något? Ska vi påbörja en ny studie? Hur ska vi sprida våra erfarenheter lokalt på enheten? Hur informerar vi nya patienter, ledningen? Påverkar vårt arbete andra i omgivningen och så vidare? Lärandet sker i samspelet med handlingen, för det blir aldrig riktigt som man tänkt sig och det händer alltid saker.

Forskning och praxis under samma tak

Arbetsterapiforum är en mötesplats för arbetsterapeuter och arbetsterapeutstudenter.

För första gången någonsin hålls Arbetsterapiforum i Malmö – den 10–11 maj 2017 i Malmömessans lokaler i Hyllie. Konferensen brukar vara välbesökt och lockar deltagare från hela landet, förra gången kom 950 personer. Forskning

och praxis möts och konferensen erbjuder möjligheter till kompetensutveckling, inspiration och nätverkande.

Programgruppen, som i år består av Aileen Bergström, Sofi Fristedt, Maria Haak, Marie

Holmefur och Kristina Holmgren, trycker på att deltagarna får ta del av den senaste forskningen inom arbetsterapi, men att det även presenteras många utvecklings- och förbättringsarbeten.

- Arbetsterapiforum har ett brett perspektiv, det gör innehållet lätt att omsätta till nytta i vardagen, säger Sofi Fristedt.

Programgruppen lyfter också fram att kunskapen och kontakterna från arbetsterapiforum är något man bär med sig länge. Att det ger en boost att träffa andra och utbyta idéer och tankar. Och att abstracten är sökbara i tio år framåt.

De muntliga presentationerna är grupperade under olika tem-

– Lärande organisationer tänker sig in i nya sätt att agera, och agerar sig in i nya sätt att tänka.

Och så håller det på om och om igen, grundförutsättningen för kontinuerligt förbättringsarbete är att inget någonsin kan bli perfekt. Och för att sprida och införa nya arbetssätt behövs alltid lokalt arbete. Därför erbjuder Christer Larsson i sitt jobb som yrkesutvecklare inte något färdigt kursprogram, utan plockar in utbildningsinsatser när behovet uppstår. Han konstaterar också att medarbetare kan gå hur många kurser som helst, men om de nyvunna kunskaperna inte omsätts till verklighet händer ingenting. Och för att det ska komma hela verksamheten till del krävs att man systematiserar och pratar om de gemensamma arbetssätten.

– Ny kunskap tenderar annars att stanna hos individer.

Han poängterar att praxisbaserad evidens inte handlar om forskning, utan det är något du gör i den kliniska vardagen. Det finns inga kontrollgrupper, inga avancerade statistiska analyser och det krävs oftast inte mer än två A4-sidor för att sammanfatta förbättringsarbetet. Arbetsgruppen har också tagit fram en dokumentationsmall som gör det enklare att sammanfatta hela arbetsprocessen.

Men vad utmärker arbetsplatser som

främjar lärande och förändring? Dialogen är central. Det krävs en öppenhet att tänka fritt och ett klimat som inte bestraffar misstag och "feltänk" – och ledningen måste vara positivt inställd till att medarbetare tar egna initiativ. Man måste också fundera över sina arbetsformer: Träffas vi tillräckligt? Är rätt personer med? Pratar vi om rätt saker? Det gäller även att komma bort från projekttänkandet, exempelvis att saker och ting ska ha ett tydligt slut.

– Värderingar, visioner och mål måste vara accepterade på ett övergripande plan. Det är ett problem för organisationer att många går omkring med olika mål. Det krävs en gemensam förståelse, ända ner på individnivå, för vad vi ska åstadkomma för dem vi är till för.

Christer Larsson fortsätter:

– Människor måste få tillfälle att prata om sina idéer, även om de inte genomförs eller ens testas. Risken är annars att man blir motståndare till alla andras idéer. Undersökningar visar att det oftast inte är resultatet man är irriterad över i olika förändringsarbeten, utan bristande delaktighet i processen: "Jag fick inte vara med och säga det jag behövde, i rätt tid."

Och även om förbättringsarbete aldrig tar slut måste den här texten göra det. Men hur? Jag provar att lyfta fingrarna från tangentbordet ... ■

på Arbetsterapiforum

an så att det är lätt att hitta de ämnen man är intresserad av. Bland temana återfinns bland annat: *Arbetsliv och hälsa, Utbildning och profession, Sköra äldre – aktivitet och delaktighet, Förskrivningsprocess och bostadsanpassning, Vardagsaktivitet och teknik, Vardag i balans, Vardagsaktivitet och delaktighet, Implementer-*

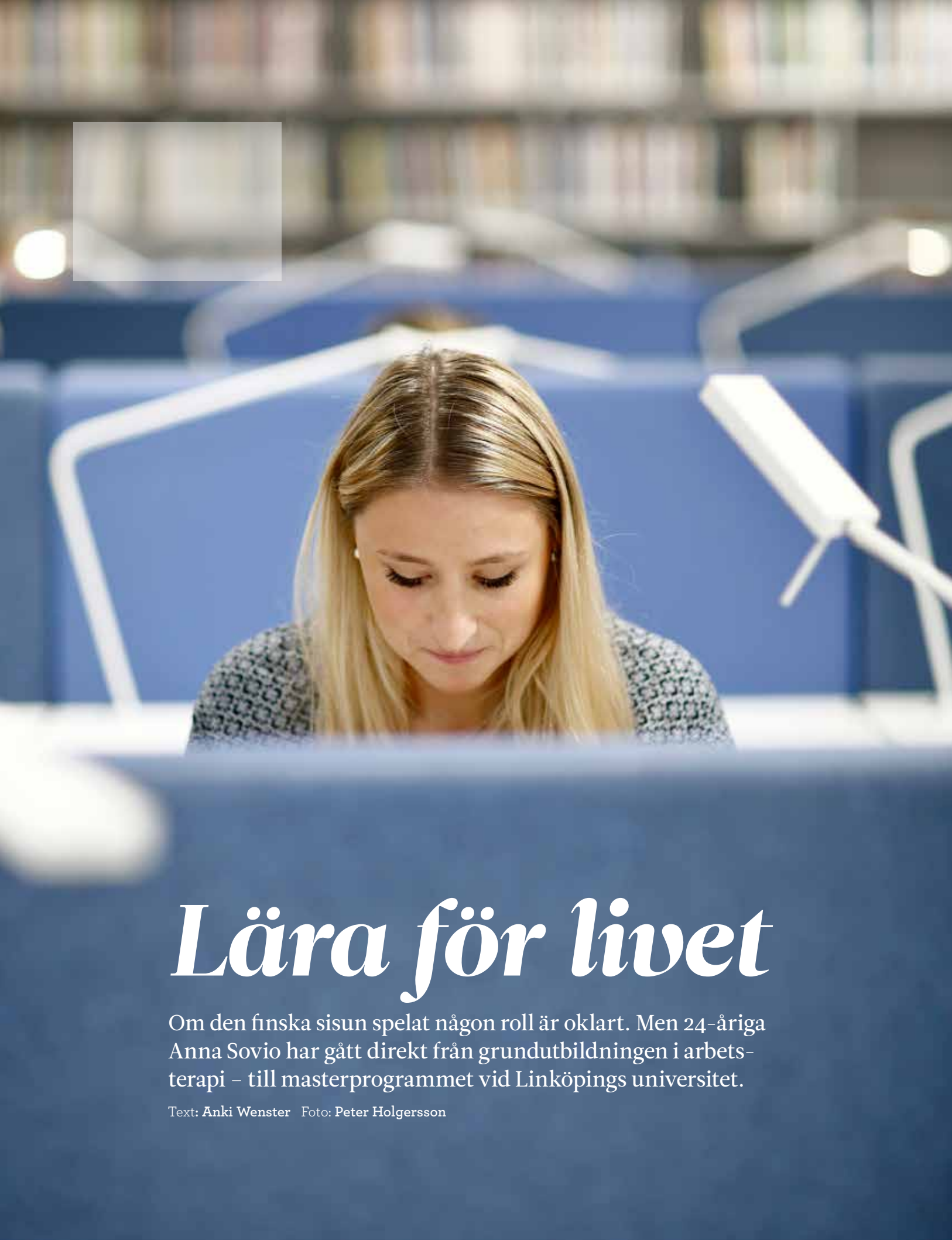
ing, Aktivitetsbalans, Bedömning och intervention, Hälsofrämjande perspektiv, Mångfald och hälsa, Perspektiv på delaktighet samt Barn och unga. Med andra ord finns något för alla. Dessutom finns det möjlighet att delta i workshoppar om exempelvis intervention, välfärdsteknik och instrumentutveckling.

Det kommer också att hållas spännande inspirationsföreläsningar. I skrivande stund är två talare färdiga: arbetsterapeutforskaren dr Magnus Zingmark kommer att tala om arbetsterapi och hälsoekonomi och Lotta Dellve, professor i arbetsvetenskap vid Göteborgs universitet, fokuserar på hur verksamhetsnära ledarskap kan skapa bättre

arbetsvillkor och bidra till lärande och utveckling.

Inledningstalar gör Kerstin Tham, arbetsterapeut och rektor vid Malmö högskola, och Susanne Iwarsson, arbetsterapeut och professor i gerontologi vid Lunds universitet.

Hela programmet (en preliminär version) finns som bilaga i det här numret av tidningen.

Lära för livet

Om den finska sisun spelat någon roll är oklart. Men 24-åriga Anna Sovio har gått direkt från grundutbildningen i arbets-terapi – till masterprogrammet vid Linköpings universitet.

Text: Anki Wenster Foto: Peter Holgersson

En röd tråd genom Anna Sovios utbildningsresa är målmedvetenheten. Men även om hon tidigt hade fokus på masterexamen direkt efter grundutbildningen i arbetsterapi, var det inget som var hugget i sten.

– Från början hade jag i baktankarna att plugga fem år. Men det har aldrig varit ett måste, jag tänkte att jag får se hur det blir. Jag visste

väldigt lite om vad en arbetsterapeut gjorde tidigare, men kände genast att det var något för mig när jag läste om utbildningen. Att jobba med människor och ämnen som hälsa och psykologi har alltid intresserat mig. Efter grundutbildningen kände jag att jag ville fortsätta direkt – det fungerade även bra praktiskt och jag trivs här i Linköping, säger Anna Sovio, som blev färdig arbetsterapeut i januari.

Vi ses på medicinska fakulteten på Linköpings universitetssjukhus. Här huserar både grundutbildningar och kurser på avancerad nivå inom hälso- och sjukvårdsområdet, däribland arbetsterapi. Anna känner sig hemma på Linköpings universitet, redan i våras gick hon några kurser på masternivå i väntan på att programmet skulle starta i september.

Anna har vuxit upp i Finland men har svenska som modersmål och har genom hela grundskolan och gymnasiet i Helsingfors undervisats på svenska. Så språket var inget problem när hon som 19-åring började på arbetsterapeutprogrammet vid Linköpings universitet. Däremot var problembaserat lärande (PBL) en stor omställning och något av ett mysterium i början, i jämförelse med den traditionella katederundervisningen hon var van vid från Finland.

– Det första året försökte jag bara hänga med i svängarna. Nu flyter det på, PBL har blivit ett naturligt arbetssätt för mig.

Men hon blev inte avskräckt, från grundutbildningen var hon en av två som valde att direkt fort-

sätta och läsa ytterligare 120 poäng på den två-åriga masterutbildningen med interprofessionell inriktning.

– Jag går två kurser nu, en ämnesspecifik: arbetsterapi inom området psykiska och kognitiva funktionshinder och en generell kurs: hälsa, kvalitet och interprofessionellt lärande. Vi har föreläsningar, basgruppsarbete och seminarier där vi bland annat diskuterar hälso- och sjukvårdens mål, kvalitetsarbete och interprofessionell kompetens och teamarbete inom vården. Vi lär oss med och om varandra.

Att fördjupa och utveckla den interprofessionella kompetensen är ett av huvudmålen i utbildningen. Anna är väldigt nöjd med upplägget och hade gärna sett mer av det även i grundutbildningen. I gruppen är de drygt trettio studenter, fysioterapeuter, sjuksköterskor och folkhälsovetare, en mix av olika åldrar med erfarenhet inom olika verksamhetsområden. Även lärarna har olika bakgrund, är kunniga professionellt och kliniskt.

– Det handlar om att lyfta blicken från individnivå till samhällsnivå, det är något ganska nytt för mig. Folkhälsoområdet är väldigt intressant och nu får jag en chans att fördjupa mig i begrepp som delaktighet och empowerment, det ger nya tankar och idéer.

Diskussionerna i basgrupperna – i Annas är de åtta studenter – leder till att respektive yrkesgrupps perspektiv kommer fram på ett naturligt sätt, säger hon. Okunskap om varandras områden är gemensamt för alla. Men likheterna är också stora mellan professionerna.

– Jag känner att jag fått en bättre förståelse för de andra yrkesgruppernas kompetens, och även att min egen roll blivit tydligare genom våra diskussioner i basgruppen. Men vi har även gemensamma mål som vi försöker nå fram till i våra diskussioner, som vad som är bäst för patienten.

Hon jämför tiden hon lägger ner på studier med ett heltidsarbete och ser inte sig själv som ”jätteambitiös”.

– Även om det kan kännas svårt och jobbigt ibland »

TEMA: LÄRANDE

när jag sitter med en uppgift eller pluggar inför en tenta brukar det lösa sig. Just nu känns det inte som det är för tufft. Jag skulle absolut rekommendera masterutbildningen både för nyexaminerade och för de som varit ute i arbetslivet. Jag tror det är lika intressant för alla. Det har jag insett nu.

På minussidan finns inte mycket att notera. För egen del hade hon kunnat tänka sig fler schema-lagda dagar. Samtidigt är förståelsen och flexibiliteten en fördel, säger hon, ett flertal studenter reser långväga ifrån och arbetar även parallellt. Det går att läsa på halv- och kvartsfart. Men att ha en äldre studerande som mentor hade varit bra.

Som arbetsterapeut har hon skaffat sig klinisk erfarenhet under praktikperioderna. Hon har sommarjobbat som boendestödjare för personer med psykiska funktionsnedsättningar och missbruksproblematik, och hoppar även in som timvikarie ibland. Hon vill gärna fördjupa sig i området kognitiva funktionsnedsättningar och kognitiva hjälpmedel.

Syftet med masterprogrammet är att ge en vetenskaplig grund att stå på för att kunna driva förbättrings- och kvalitetsarbete. Hur det kommer att se ut för hennes del har hon inte riktigt funderat på, det ligger längre fram. Men hon ser positivt på den framtida arbetsmarknaden och lärandet som en levande process.

– PBL har gett mig verktyg som jag tror är bra att ha inom vården. Självklart handlar det även om hur organisationen jag hamnar i ser ut och om det finns möjlighet att söka kunskap och gå kurser. Men för mig känns det viktigt att fortsätta utvecklas.

Att utforska hur man jobbar som arbetsterapeut i andra länder lockar. Till våren har hon sökt en kurs i Bergen i Norge som "utbytesstudent" inom masterprogrammet.

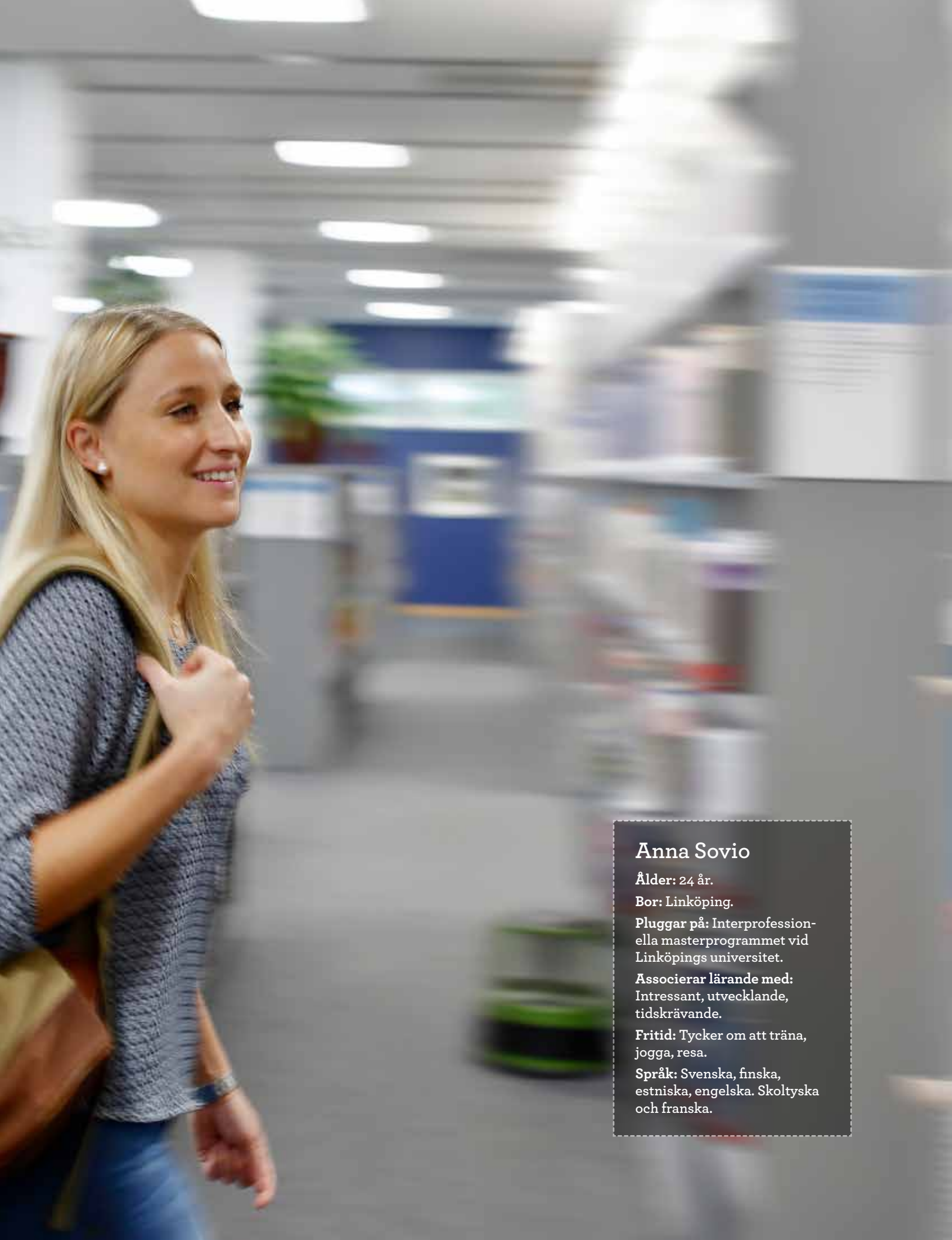
– Jag tittade runt lite och hittade kursen, *Enabling occupation*. Den verkar jätteintressant och jag håller tummarna för att jag kommer in, då får jag även gå bredvid en norsk arbetsterapeut.

Samtidigt påbörjar hon sin masteruppsats på 30 poäng och har i tankarna börjat skissa på upplägget, det rör sig inom området kognitiva funktionsnedsättningar och att teoretiskt gräva djupare i statistiska analyser och vetenskaplig metodik.

I morgon väntar föreläsningar mellan 8 och 17. Men hon tillåter sig en viss frihet. Senare i veckan reser hon till Skottland för att hälsa på en vän som studerar där. För att kunna resa mitt i terminen har hon lagt på ett extra kol. Men helt ledig är hon inte, datorn följer med till Edinburgh. ▀

– Jag får fördjupa mig i vissa frågor och har fått en bredare och djupare kunskap inom folkhälsoområdet. Jag tror också att det problemlösande förhållningssättet är något jag kommer att ha nytta av, säger Anna Sovio, student på masterprogrammet vid Linköpings universitet.

Anna Sovio

Ålder: 24 år.

Bor: Linköping.

Pluggar på: Interprofessionella masterprogrammet vid Linköpings universitet.

Associerar lärande med: Intressant, utvecklande, tidskrävande.

Fritid: Tycker om att träna, jogga, resa.

Språk: Svenska, finska, estniska, engelska. Skoltyska och franska.

Äntligen!

I över tjugo år har Inga Blomstrand och Margit Gehrke Flyckt ordnat en utbildningsdag för alla arbetsterapeuter i Örebro län, utan att ha ett formellt uppdrag. Först i år har dagen blivit en del av regionens ordinarie verksamhet. Text: Katja Alexanderson Foto: Pavel Koubek »

Sparvindar blåser i den svenska hälso- och sjukvården. Då kan det vara svårt att få den kompetensutveckling som man behöver för att leva upp till legitimationens krav på att arbeta enligt vetenskap och beprövad erfarenhet. Sveriges Arbetsterapeuters undersökningar visar att många av förbundets medlemmar har få möjligheter till fortbildning, speciellt kommunanställda. Några som genom åren har gjort sitt bästa för att lokalt råda bot på det är Inga Blomstrand, MAR i Örebro kommun, och Margit Gehrke Flyckt, ut-

vecklingsledare på Region Örebro län, som båda ingår i Örebro läns utbildningsgrupp för arbetsterapeuter. Sedan 1990-talet är de med och anordnar en utbildningsdag för alla arbetsterapeuter i Örebro län, både i kommunerna och landstinget/regionen.

– Ambitionen har hela tiden varit att nå ut så brett som möjligt, säger Margit.

Ursprunget till utbildningsdagen kan spåras till tiden när staten tog över ansvaret för arbetsterapeututbildningarna. Då överfördes ansvaret för vidareutbildning till de enskilda förvaltningarna, och när

hemsjukvården redan 1992 kommunaliserades i Örebro fick kommunerna också ett utbildningsansvar. I det här nya vårdlandskapet upplevde arbetsterapeuterna att det även i fortsättningen behövdes gemensam fortbildning. En utbildningsgrupp bildades med representanter från olika verksamheter inom regionen/landstinget (i dag är psykiatri, habilitering och slutenvård representerade), alla kommuner och universitetet. Inga och Margit har varit med från start. Någon egen budget fick dock gruppen inte, så utbildningsdagarna har finansierats med deltagar-

Sammansättningen av gruppen har skiftat, men det har varit lätt att hitta folk. Utbildningsgruppen har bidragit med sitt eget arbete och träffats några gånger per år för att planera dagarna.

– Man kan säga att vi har tagit ett uppdrag, inte fått det. Gemensamt är ett intresse för att vilja jobba med kompetensutveckling. Att måna om arbetsterapeutyrket. Att gruppen samarbetar över verksamhetsgränserna är oerhört värdefullt, säger Inga.

Margit fyller i:

– Vi inspirerar varandra, det har varit väldigt enkelt att jobba i gruppen. Vi har ofta blivit lite förvånade över det: "Gick det så lätt?"

Ämnen har varierat över åren, gemensamt är ett brett anslag så att det ska vara angeläget oavsett var man jobbar. Etik, prioriteringar, juridik, digitaliseringen är några exempel. Margit och Inga lyfter betydelsen av att en representant från universitetet finns med i utbildningsgruppen, på så sätt har man kunnat ligga i framkant och presentera ny kunskap i arbetsterapi på utbildningsdagarna. Gruppen har också försökt blanda teori och praktisk tillämpning.

– Bland de bästa dagarna har varit när personer från länet har berättat om sitt eget utvecklingsarbete, säger Inga och konstaterar att när man möts över verksamhetsgränserna inspirerar det ofta till att använda nya arbetssätt i det egna jobbet.

Och dagarna har varit populära, 100–150 arbetsterapeuter brukar dyka upp, någon gång så många som 200. Det ska ses i ljuset av att det jobbar över 200 arbetsterapeuter i kommunerna och fler än 130 i regionen.

– Det ska vara ett intressant ämne, men det är minst lika viktigt att få träffa varandra och få idéer. Det är lite av en arbetsterapeutfest, säger Inga.

Inga och Margit konstaterar att cheferna är avgörande för att medarbetarna ska få den kompetensutveckling de behöver. Därför har man även försökt locka chefer att delta, både för att visa på värdet av arbetsterapi och vikten av vidareutbildning. Men tyvärr har det inte kommit så många.

I år är aktivitet i fokus på utbildningsdagen. På programmet står punkter om Valmo-modellen, Redo-metoden och information om den nya manualen för ADL-taxonomin. Och det är gratis. Det beror på att utbildningsgruppens verksamhet äntligen har fått en egen budget inom ramen för den ordinarie verksamheten för regional utveckling inom välfärd och folkhälsa. Dessutom anordnar regionen två halvdagsutbildningar under hösten om bedömningsinstrument för rehabilitering. Syftet är att få hälsoprofessionerna att i större utsträckning använda de instrument man centralt identifierat som relevanta. Den andra dagen ligger fokus på COPM och ADL-taxonomin, och kursdeltagarna kommer få ett exemplar av instrumenten tack vare den hopsparade bufferten.

– Vi ville verkligen att de öronmärkta pengarna ska tillfalla arbetsterapeutkåren. Sedan vet vi också att man inte lägger kompetensutvecklingspengar på att köpa in material överallt i kommunerna. Då kanske man får köpa *ett* ex, men det här är ett arbetsmaterial som var och en behöver, säger Margit.

För att ytterligare stärka arbetsterapin i länet instiftade utbildningsgruppen förra året kvalitetspriset *Årets nytänkare inom arbetsterapi*. Det tilldelas en enskild arbetsterapeut eller en mindre grupp som visat prov på kreativt nytänkande och nyskapande arbetssätt och metoder. I fjol vann kommunrehab i Nora för att de utvecklat utbildningar i förflytningsteknik genom att använda en app som vanligtvis används av idrottare för att analysera rörelsemönster, läs mer om det i nummer 8/2015 av Arbetsterapeuten.

– Tanken är att priset ska uppmärksamma den klokskap som finns i professionen och stimulera till att dela med sig och sprida kunskap, säger Margit.

Inga och Margit hoppas kunna inspirera arbetsterapeuter i andra delar av landet att bilda liknande utbildningsgrupper, även om det innebär att man får skapa sitt eget uppdrag. De delar gärna med sig av sina erfarenheter.

– Med väldigt lite insatser ger det otroligt mycket, avslutar Inga. ▀

Inga Blomstrand och Margit Gehrke Flyckt brinner för kompetensutveckling och är med i Örebro läns utbildningsgrupp för arbetsterapeuter.

avgifter. Låga sådana, för ett par år sedan höjde man till 400 kronor, tidigare låg taket på 200 kronor.

– Alla arbetsterapeuter ska ha möjlighet att gå, om de vill och får för chefen. Genom åren har vi lyckats bygga upp en buffert som en garanti för att kunna arrangera dagen nästkommande år, säger Inga.

Hon konstaterar att avgiften har en avgörande betydelse för om arbetsterapeuter ska få delta i vidareutbildningar.

– Är det en kurs med övernattningsfrågar man inte ens chefen.

Lära och lära ut. Hallandsregionens lokala ombudsman Inger Johansson träffar sina kolleger från resten av landet. Här tillsammans med Västerbottens Kristina Hultman.

Det kollegiala utbytet

Konferenser, utbildningsdagar, kurser, återkommande arbetsplatsträffar och flyktiga möten i korridoren. Oavsett organisation och arbetssituation utbyter vi hela tiden information. Berättar vad som funkar, vad som varit mindre lyckat och vad vi tror är bästa sättet att gå vidare. Vi inspirerar, lär och guidar varandra. Förutsättningen är förstås att få åka på den där konferensen, gå den där kursen och över huvud taget stöta på någon i korridoren. Text: Pontus Wikholm Foto: Carlos Zaya

Inger Johansson är arbetsterapeut på Rehabiliteringsmedicin vid Hallands sjukhus i Halmstad. Hon är också facklig företrädare – ledamot i kretsstyrelsen, försäkringsinformatör, kvalitetsombud och lokal ombudsman för region Halland. Det är ofta hon som ser till att information om nya förordningar och arbetssätt når ut till kretsens lokala ombud och intresserade medlemmar. Hon är spindeln i det halländska nätet. En påläst spindel.

– Jag tycker fackligt arbete är roligt. Jag lär mig ständigt något nytt, vilket är spännande. Jag försöker bevaka vad som sker i omvärlden och ta del av andras erfarenheter och kunskap. Ju mer jag kan i min roll, desto bättre kan jag utföra mina uppdrag och föra det viktiga vidare ut i kretsen.

Inger är på plats i Stockholm med andra lokala ombudsmän för att under två utbildningsdagar få facklig fortbildning av sitt förbund. De centrala ombudsmännen på kansliet berättar bland annat om den nya föreskriften kring organisatorisk och social arbetsmiljö, om skyddsombudens befogenheter, samarbetet inom Saco och indikatorer för en bra arbetsmiljö.

Det är packat med information, en del gammalt men också en hel del nytt. Inger ruskar lätt på huvudet.

– Det är mycket att ta in under de här dagarna. Jag skulle gärna ha en extra dag för att låta det smälta, och hinna diskutera med alla andra. Det kollegiala utbytet ska inte underskattas.

De lokala ombudsmännen, ”lommarna”, hinner utbyta några tankar. De jobbar i mindre grupper med frågor kring arbetsmiljön, vad funkar bra, vad funkar mindre bra. Men tiden är knapp.

Ett stort problem med kunskapsutbyte i dag är den begränsade tiden. Inger talar om slimmade organisationer där arbetsgivaren inte låter medarbetare åka på fortbildning. Speciellt inte om kursen förutsätter en resa med övernattnin. Det fackliga är »

TEMA: LÄRANDE

Inger Johansson önskar att hon hade bättre kontakt med medlemmarna i sin krets. Att de skulle höra av sig i tid vid problem men även ge respons då något fungerar, så hon kan föra vidare de goda exemplen till alla medlemmar.

däremot lagstadgat och utbildning i det uppdraget kan inte arbetsgivaren neka, så länge det håller sig inom rimliga gränser. Men också LOM-dagarna är slimmade.

Inger berättar att hon ofta tänker ett steg vidare, funderar på vilken information som är viktig för hennes medlemmar i Halland. Vad kan hon sälla bort och vad ska hon föra vidare?

– Det är svårt att nå alla medlemmar, lättast är det via mejl. Man måste välja vad man delar med sig. Ändå kan det bli för mycket. Jag vet att alla inte läser allt, men det är bra att de åtminstone vet var informationen finns. Då kan de gå tillbaka och söka rätt på den när det behövs.

På tåget hem från Stockholm hinner Inger reflektera. Och fundera på vad hon ska ta

med sig till nästa fackliga utbildningsdag hon ska hålla en vecka senare. Hon har ordnat utbildning lokalt många gånger tidigare, den här gången är det tillsammans med Anna Hurtig, lokal ombudsman för Hallands kommuner och Carl Eos, central ombudsman på förbundskansliet.

Kring bordet i det lilla konferensrummet vid rehabiliteringen på Hallands sjukhus sätter sig nio arbetsterapeuter, några med stor facklig erfarenhet och några med mindre. En av dem är Annika Liljegren, arbetsterapeut i slutenvård inom vuxenpsykiatri i Varberg och alldeles färsk som lokalt ombud för psykiatri i regionen.

– Tidigare visste jag ingenting om det ”fackliga” förutom att jag betalade en

medlemsavgift. Det är lätt att tycka att facket är någon som ska fixa löner och andra problem, men nu har jag fått en tankeställare. Facket är ju faktiskt vi medlemmar.

I samband med löneöversynen kan det dimpa ner en del mejl från Inger Johansson. Allt från information om tidtabellen, vad som är nytt, vad förbundet och kretsen vill lyfta, till resultaten. Både inför och efter en översyn träffar Inger de lokala ombuden för alla förvaltningar i regionen. Då får Annika sitt elddop.

– Det är jättesvårt och jättemycket information nu till en början. Det kommer att ta ett tag att förstå hur allting fungerar, men det känns oerhört tryggt att ha Inger – som verkar ha full koll. ■

Vi söker en person till vårt säljteam

– med utbildning som arbetsterapeut

Mediroyal Nordic AB startades år 2002 och bedriver försäljning av olika typer av rehabiliteringsprodukter. Vi har samtliga svenska landsting som våra kunder, främst inom arbetsterapi, sjukgymnastik och ortopedtekniska verkstäder. Vi bedriver också försäljning till den svenska konsumentmarknaden. Export bedrivs genom avtalsbundna distributörer och har etablerats i samtliga länder i Europa samt vissa länder i Fjärran Östern. Vi är idag 14 personer och vår årliga omsättning är ca 45 miljoner kr.

Vi söker dig med erfarenhet av utprovning av ortoser, gärna också med försäljning inom området ortopedi. Då försäljningen ofta innebär att demonstrera och diskutera patientbehandling med ortoser, är en grundutbildning som arbetsterapeut lämplig. Arbetet innebär ca 100 resdagar/år samt att du ska arbeta i team med våra övriga anställda.

Om du är intresserad ombeds du kontakta:

Niklas Sjöström tel 0709-15 32 74 eller Göran Eriksson tel 0709-15 32 60. Du är även välkommen med din ansökan till goran.eriksson@mediroyal.se

Varaktighet: Tillsvidareanställning, heltid

Lön: Fast månadslön

Tillträde: Under våren 2017

Ansökan: Sista ansökningsdag 2016-11-30

Mediroyal är European Master Distributor of Orthopedics för DeRoyal Industries, Inc. Knowville, Tennessee. Huvuddelen av DeRoyals produkter produceras i egna anläggningar, främst i delstaten Tennessee samt i Guatemala och Costa Rica. För den Europeiska marknaden har DeRoyal etablerat en produktionsanläggning i Tallinn, Estland. Samtliga produkter som produceras i Estland är utvecklade av Mediroyal, dvs av personer med lång erfarenhet inom branschen. Företaget är kvalitets- och miljöcertifierade enligt ISO 9001 och 14001. Mer information om företaget hittar du på www.mediroyal.se

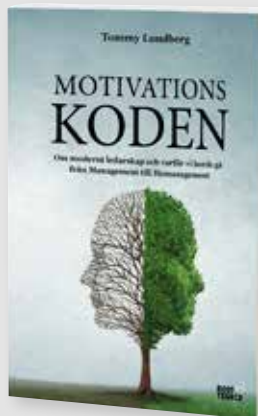
LEDARSKAP

boktips!

MOTIVATIONSKODEN : OM MODERNT LEDARSKAP OCH VARFÖR VI BORDE GÅ FRÅN MANAGEMENT TILL HUMANAGEMENT

Tommy Lundberg

Roos & Tegnér

Inspiration och motivation för

Motivationskoden är en bok som inte ger några svar! En lätt överdrift kanske, men i princip så stämmer det faktiskt. Författaren, Tommy Lundberg, ger

oss här en bok om det moderna ledarskapet, men levererar inte några färdiga svar och metoder. I stället uppmuntrar boken dig som ledare att ställa de viktiga

Mona-Lisa bygger på sina erfarenheter

Under 1980-talet var hon pionjär i primärvården. Efter 36 år i samma landsting vågade arbetsterapeuten Mona-Lisa Hägvide byta och samtidigt bli chef för en vårdcentral. Men fortfarande handlar allt om att se människan. Text & foto: Linda Swartz

Mona-Lisa Hägvide tar emot i de ljusa lokalerna på Bagaregatans vårdcentral i Nyköping. Hit flyttade verksamheten, som funnits sedan 1969, för drygt tre år sedan. Ungefär ett år senare kom Mona-Lisa hit för att bli chef, men vägen dit startade i slutet av 1970-talet.

Redan under studierna till arbetsterapeut i Örebro gick Mona-Lisa med i dåvarande FSA. Efter examen började hon snart jobba inom stroke-rehab på Södertälje sjukhus och blev också lokal ombudsman för förbundet.

– Då lärde jag mig mycket om arbetsrätt och förhandling av löner inom landstinget, sådant som jag har nytta av nu. Det var en bra skola, jag tror inte att man får så djup kunskap enbart genom en chefsutbildning.

Primärvården i Stockholmsområdet var på den tiden inte utbyggd med arbetsterapi,

men en av de första tjänsterna som inrättades – på en stor vårdcentral i Södertälje – fick Mona-Lisa Hägvide.

– Ibland kände jag mig som någon sorts ensam pionjär. För att få jobba mer i team med läkare och sjukgymnaster sökte jag, och fick, medicinskt utvecklingsanslag för ett projekt kring rehab för långtidssjukskrivna.

I samma veva läste Mona-Lisa in kandidatexamen vid sidan av jobbet. När hon gick på en FoU-dag anordnad av primärvårdens forskningsenhet CeFam, Centrum för allmänmedicin, märkte hon att det inte fanns någon forskning om arbetsterapi inom primärvården. Genom sitt breda nätverk lyckades Mona-Lisa få tio vårdcentraler att finansiera en

25-procentig tjänst på CeFam.

Mona-Lisa sökte tjänsten och fick den. Hon ledde arbetet med att ta fram vårdprogram, gemensamma arbetssätt och

fortbildningsdagar för arbetsterapeuter i primärvården. Parallellt med CeFam-tjänsten både arbetade hon kliniskt och

läste in magisterexamen.

– Det var mycket att få ihop. Det var en rolig tid, fast intensiv.

När möjligheten att bli doktorand på KI dök upp tackade Mona-Lisa nej. Så småningom slussade hon också ut sig själv från CeFam, efter att ha lämnat över till en annan engagerad medarbetare.

– Jag valde bort forskningen. Jag är ingen skrivartyp utan vill jobba med människor.

Mona-Lisa Hägvide vågade tänka nytt och blev chef vid 55 års ålder, något hon aldrig ångrat.

Tillbaka på heltid på vårdcentralen blev Mona-Lisa biträdande till sin chef som snart skulle gå i pension. När den nya chefen väl kom började hon fundera på att göra något nytt. Då ringde en rekryteringsfirma som ville intervjua Mona-Lisa för tjänsten som verksamhetschef för Bagaregatans vårdcentral.

– Mitt gamla jobb var ju på ett sätt enkelt med alla uppbyggade kontaktytor. Men samtid-

delaktighet

frågorna, både till dig själv och till dina medarbetare. På så sätt kan du inspirera och motivera dina medarbetare, och därigenom skapa delaktighet.

Senaste nytt för dig som är chef!

Gör som 6 000 andra chefer inom Sacofamiljen – prenumerera på nyhetsbrevet för dig som är intresserad av chefs- och ledarskapsfrågor! Läs mer och anmäl dig på saco.se/chefsnyheterna.

Hon säger att hon i chefsrollen kan väva ihop sina fackliga erfarenheter, lärdomar från sitt gamla jobb och CeFam. På frågan om det var svårt att som arbetsterapeut bli chef över andra professioner svarar Mona-Lisa att det inte var något hon tänkte på i början.

– Jag var kanske optimistisk. Efteråt har jag fått höra att det fanns farhågor framför allt i läkargruppen hur det skulle bli med mig som chef.

Men det gick bra och nu har hon i 2,5 år varit chef över 45 fastanställda och ett tiotal timanställda. Tillsammans tar de hand om 13 000 listade patienter. För Mona-Lisa är det viktigt att skapa en kultur där man ger varandra kollegial feedback och talar öppet om saker och ting.

– Jag kör inte med några dolda agendor och har ingen prestige. Om jag får mer information om något kan jag byta spår.

Och ytterligare en sak är viktig. Medan intervjun pågår knackar det på dörren till Mona-Lisas rum. Det är en arbetsterapeutstudent som avslutar sin praktik och vill säga hejdå. Mona-Lisa berättar att hon försöker få till ordentliga samtal med alla studenter som passerar Bagaregatans vårdcentral.

– Och jag ser till att alltid träffa arbetsterapeutstudenten. Jag vill visa att man kan bli vad man vill. ■

igt skulle det vara fräscht att vid 55 års ålder få tänka om.

Mona-Lisa har aldrig ångrat att hon blev chef.

– Det är jättestycke att få coacha andra utifrån hur jag själv har fått stöd och hjälp. Jag har alltid haft chefer som lyssnat och sett min kapacitet. Det försöker jag nu göra som chef – lyfta medarbetarna och se till att de får utnyttja hela sin potential.

Alla äventyr börjar med en natts god sömn

*Ett tyngdtäcke som är mjukt och mysigt.
En känsla av trygghet och lugn.*

Våra fibertäcken Futura & Nova omsluter dig och bidrar till en fridfull och harmonisk sinnesstämning.

När solens första strålar når dig är du redan vaken och utvilad, redo för en ny dag.

Novista of Sweden AB
Johannebergsvägen 6, SE-312 72
Skummeslövsstrand
0431-49 13 10 / info@novista.se

NOVISTA
of Sweden AB

www.novista.se

FOTO: MARIE BIRKL

MITT JOBB

André Olsson

Arbetar som: Arbets-
terapeut inom psykiatri
i Region Jämtland Härje-
dalen.

Bakgrund: Uppvuxen i
Karlskoga. Examen som
arbetsterapeut och
magisteruppsats vid
Umeå universitet. Anställd
av Västerviks kommun och
sedan 2013 länspsykiatri
i Östersund.

Bor: Lägenhet i Östersund
och familjen har även
en stuga i Duved i Åre
kommun.

Familj: Hustru och dotter
på ett och ett halvt år.

jobbar med just fritidsaktiviteter som en del av en behandling är inte lika självklart.

Vad är hindren?

– Tittar jag på mina patienter inom psykiatri är det ju så att de i regel har fullt upp med att få andra saker i vardagen att fungera. Det kan leda till att fritidsaktiviteter inte prioriteras.

Hur är studie- och forskningsmiljön på ett länsjukhus som Östersund?

– Ganska bra, upplever jag det som. Nu har jag bara jobbat här i några år, men det känns som att det gynnar oss alla att en del läkarstudenter från Umeå numera gör sina kliniska terminer här och vid andra länsjukhus i Norrland.

På vilket sätt då?

– Det blir en lite mer akademisk miljö och en del går vidare till forskning efter läkarexamen. Och jag känner ett stöd från arbetsgivaren att min och andra yrkesgrupps studier och forskning har betydelse. Förra sommaren fick jag exempelvis delta under en forskningsdag i Östersund och presentera magisteruppsatsen populärvetenskapligt.

Vad jobbar du med i dag?

– Dels jobbar jag på en sjukhusavdelning, dels i team på en mottagning inom den öppna psykiatri. Skulle jag slå ut det över tid så blir det nog aningen mer tid på mottagningen. Jag har rätt stor frihet att lägga upp jobbet utifrån de behov som finns för stunden och vissa perioder kan det bli 80 procent på avdelningen och andra perioder tvärtom.

Vad gillar du med jobbet?

– Att jobbet är varierat och fritt, där jag får träffa personer i olika skeden av sina liv. Jag får vara en del av den slutna verksamheten på en avdelning och sedan följa med patienten hem i dennes rätta miljö inom mitt öppenvårdsarbete.

Kan vi tro att det blir en fortsättning som doktorand någon gång?

– Ja, det är inte omöjligt. Kanske inte de närmaste åren med småbarn hemma, men jag är definitivt intresserad att forska på deltid någon gång, om det går att hitta en bra överenskommelse med arbetsgivaren om lön och arbetstider.

FREDRIK MÅRTENSSON

Fritt och varierat

20 procents studier med bibehållen lön. **André Olsson** tog med sig avtalet med den tidigare arbetsgivaren i Västervik när han började ett nytt jobb inom psykiatri i Jämtland.

Han har två arbetsplatser inom psykiatri och där vi träffas, på Residensgränd centralt i Östersund, är nog jobbutsikten som bäst med landshövdingens flotta residens på andra sidan av den smala gatan. Möjligheten att arbeta med vuxenpatienter i alla åldrar var ett skäl för André Olsson att söka sig norrut, men det var viktigt att få bra studievillkor.

– Jag ställde krav på att få göra färdigt min magisteruppsats under en del av arbetstiden och det fick jag igenom.

Vad handlade din uppsats om?

– Om fritidsaktiviteters betydelse inom arbetsterapi. Det är ju någonting som vi är medvetna om och tar upp i samtal med patienten. Men därifrån till att vi faktiskt

Vill du jobba med kognitiva hjälpmedel? Se hit!

Novista of Sweden AB är ett svenskt hjälpmedelsföretag med lång tradition av forskning och produktutveckling. Vi utvecklar och marknadsför hjälpmedel vars syfte är att underlätta vardagen för personer med kognitiv funktionsnedsättning.

Ledorden hos oss är förtroende, hög servicegrad och kvalitet. Vi skapar livskvalitet och nya möjligheter – för såväl vårdtagare som vårdgivare.

Arbetsuppgifter

Vi tillsätter nu två tjänster till vår marknadsavdelning som är riktade mot förskrivare av kognitiva hjälpmedel i landsting och kommuner.

Du blir vårt ansikte utåt! Genom personliga besök hos kunder och förskrivare sprider du vårt budskap och bidrar till en bättre relation med marknaden. Du deltar i produktutbildningar och representerar oss på mässor och utställningar i din region.

Kvalifikationer

Din utbildning/erfarenhet bör vara terapeut eller motsvarande relaterad till personer med försämrad kognitiv förmåga.

Du är en social och förtroendeingivande person som älskar att knyta nya kontakter och har ett välutvecklat servicetänk, kunden står alltid i centrum.

Övrig info

Vi välkomnar alla sökande och eftersträvar mångfald.
Lön och förmåner i nivå med branschen.

Varaktighet: Tillsvidareanställning

Arbetsid: Heltid

Tillträde: Omgående

Sista ansökningsdag: 31/12 – 16

Placeringsorter: Södra och mellersta Sverige

Kontakta VD Sven-Inge Kjell på tel. växel 0431 49 13 10, direkt 0431 49 13 11 eller mobil. 070 590 54 12

Novista
of Sweden AB

Region
Gävleborg

Arbetsterapeut

till barn- och ungdomshabiliteringen i Gävle.

Sista ansökningsdag 2016-11-30.

Läs mer på
regiongavleborg.se/jobb

Bräcke
diakoni

Hundfrälst arbetsterapeut Habiliteringen Bräcke, Göteborg

Kolla in www.brackediakoni.se/jobba-hos-oss
eller ring Maria, verksamhetschef, 031-50 27 72.

KRÖNIKA

EVA JOHNSON

Leg. arbetsterapeut,
arbetar inom reumatologi

Att återerövra vardagskonster

Hon följer mig haltande i korridoren, bort till behandlingsrummet. På frågan om var hennes kryckkäpp är, säger hon glädjestrålade att det fungerar nu, utan den. Eller att hon måste försöka. För sin egen skull. Knäet värker fortfarande och hon går inte med den mest lysande hållning, men ändå vill hon så gärna försöka utan. Inne på arbetsterapin, med värmande och lindrande paraffin på händerna, finns utrymme för henne att berätta vidare och visa. Hon mår bättre och gläds åt varje litet framsteg. Tänk! Nu kan hon tvätta händerna ordentligt. För någon vecka sedan var fingrarna och handlederna så svullna, stela och ömma att det var svårt att göra denna, till synes enkla, aktivitet. Hon gjorde det men kände att det inte blev ordentligt gjort. Familjen gläds med henne och kommenterar också de framsteg de nu ser. Hon berättar att hon känner sig gladare och är mindre arg. På sjukhuset var jag förvånad över hennes goda humör, trots en brinnande aktiv sjukdom. Men, såklart har hon visat andra sidor hemma – och tur är väl det!

”Det är inte alla som är som hon, mest positiv och envist strävande efter att själv kunna.”

När vardagen ställs på ända av sjukdom eller skada, blir de enklaste, annars automatiskt utförda, dagliga aktiviteterna svåra eller omöjliga att göra. Sådant man annars ibland gör i farten, medan man tänker på annat, lyssnar på nyheterna eller svarar på 3-åringens upprepade ”varför det?” Det är ingen överraskning för oss, såklart. Men oftast för våra patienter, när de drabbas. Hur man då hanterar det är högst individuellt. Alla reaktioner är naturligtvis rätt och som behandlare får man anpassa sig efter vilket stöd som behövs och vilka insatser patienten är mottaglig för. Finnas där, följa med och vara följsam i den kris som inträffar. Det är inte alla som är som hon, mest positiv och envist strävande efter att själv kunna. Många behöver mer stöd och hjälp på traven för att hitta motivationen och orken.

Hon haltar åter ut ur rummet efter behandlingen och träningen hos mig. Nu kan hon knyta in fingrarna lite mer och ser fram emot att gå hem och laga mat med bara lite hjälp av maken. Om två veckor planerar vi att ses igen. Då kan hon säkert berätta om nya erövringar av vardagskonsterna.

Delta på lika villkor

Jämlik tillgång till kognitivt stöd var i fokus när Sveriges Arbetsterapeuter och flera brukarorganisationer anordnade ett seminarium på Arbetsterapins dag.

Text: Katja Alexanderson Foto: Pi Frisk

Biljettautomater som kräver massor av knapptryckningar, kontorslandskap med ständiga bakgrundsljud, olika schema varje skoldag, talsvarstjänster där du måste ha perfekt artikulation, nya tjänster på telefonen efter uppdateringar. Listan kan göras lång på situationer som kan vara besvärliga för oss alla, men extra svåra för personer med kognitiva funktionsnedsättningar på grund av exempelvis adhd, autism, demenssjukdom, dyslexi, stroke, traumatisk hjärnskada eller utvecklingsstörning. Men som ofta kan bli enklare med kognitivt stöd – i form av hjälpmedel men också genom strategier och anpassat bemötande från omgivningen.

Med rätt individanpassat stöd ökar möjligheterna att kommunicera, minnas, planera sin tid samt skapa struktur och lösa problem i vardagen. Tyvärr varierar tillgången till kognitivt stöd stort geografiskt, men även beroende på kön, ålder och etnicitet – och plånbok.

– Den ojämlika tillgången gör att många människor inte kan leva så aktiva liv som de vill och delta på lika villkor i arbete, skola och fritidsaktiviteter. Helt i onödan. Om regeringen menar allvar med att sluta hälsoklyftorna inom en generation måste det börja hända saker på det här området. Och inte i morgon, utan i dag, säger Ida Kåhlin, förbundsordförande för Sveriges Arbetsterapeuter.

För att sätta strålkastarljuset på frågan, och visa på vägar framåt, ordnade Sveriges Arbetsterapeuter ett seminarium på Arbetsterapins dag tillsammans med Afasiförbundet, Anhörigas riksförbund, Autism- och Aspergerförbundet, FUB, Neuroförbundet och Strokeförbundet. Du kan se det på arbetsterapeuterna.se,

där finns också en debattartikel publicerad i Dagens Medicin.

Under dagen blev det tydligt att det handlar om väldigt många människors vardag och berör ännu fler: beslutsfattare, anhöriga och personal inom vård, omsorg och skolan. Louise Nygård, professor i arbetsterapi vid Karolinska institutet, berättade exempelvis att 25 000 svenskar får en demensdiagnos varje år. Hon påtalade att tillgången på kognitivt stöd är intimt sammankopplad med hur vi ser på människor med exempelvis demens.

– Tycker vi att god vård i hemmet eller boendet räcker, eller tycker vi att personer med en demenssjukdom eller kognitiv svikt också ska ha rätt av vara delaktiga och inkluderade i samhället som andra medborgare?

Ska man nöja sig med att sitta inne och titta på tv och få mat av hemtjänsten eller ska man få stöd att gå till butiken, på teater och så vidare. Louise Nygård poängterade att det många gånger inte är tillgången till ny teknik som är problemet, utan förmågan att använda den. Och hon konstaterade att teknik inte är neutral, utan har en mening och olika innebörder för människor: Vem avgör vad som är problemet, nyttigt, viktigt? Vems rätt är rätt? Vad ska tekniken användas till? Svaren på de frågorna har långtgående konsekvenser för hur vi bygger vårt samhälle och vilka krav vi ställer på kognitiv tillgänglighet i det offentliga rummet.

Arbetsterapeuten Ingrid Andersson, med erfarenheter från projektet *Teknikstöd i skolan* och numera anställd i gymnasieskolan i Halmstad, lyfte behoven hos unga med kognitiva svårigheter. Hon konstaterade att 25 000 elever lämnar gymnasiet

utan fullständiga betyg och 10 000 av dem har inte ens F eller streck. Eleverna i teknikstödsprojektet fick individanpassat stöd av arbetsterapeuter. Ungefär hälften hade inte någon känd diagnos, men hade ändå svårigheter. Mycket av problemen handlade om att komma igång och avsluta saker samt att själv upprätthålla och skapa strukturer. Ingrid Andersson sammanfattade resultaten:

– Eleverna sa att de återfått hoppet och tron på sig själva, att de var stärkta i att de faktiskt klarar av sina studier. Man hade fått någon form av studiesjälvförtroende.

Med på scenen var Izabella Svensson, en elev som Ingrid stöttade i projektet.

Kerstin Gatu och Andrea Andersson från Mora Folkhögskola demonstrerade vilken skillnad anpassad IT kan göra för personer med kognitiva funktionsnedsättningar.

Izabella berättade öppenheartigt om hur hon ställt så stora krav på sig själv – prestera i skolan, vara en bra vän, träna, jobba extra – att hon gick in i en depression och fick panikångest. Hon önskade att skolan hade varit mindre stelbent när det gäller att hitta lösningar. Och hon skickade med ett allmänt råd till publiken:

- Prata om psykisk ohälsa. Det är skit-viktigt.

Hon var inte ensam om att ha ”mer kunskap” högt på önskelistan. Dagens första talare Sofia Ringvall, arbetsterapeut och ledamot i föreningen Kognitivt stöd, poängterade att kognitivt stöd är mycket mer än hjälpmedel, att det även handlar

om strategier och förhållningssätt både för personen själv och omgivningen. Kanske behöver man lägga ett lakan över skrivbordet när det är städdags för att inte distraheras av datorn? Tydligare utformade kallelser till vården kan göra att personen dyker upp. Eller att kolla av den fysiska omgivningen inför ett patientbesök: tickar någon klocka, surrar en fläkt och var i rummet är besöksstolen placerad?

En röd tråd genom alla föredrag var vikten av att involvera personerna som behöver stöd. Simon Sjöholm och Tommy Hagström från Begripsam berättade bland annat om sina erfarenheter av att ta fram

tillgängliga webbplatser. Personer med olika kognitiva funktionsnedsättningar testade sajter, som sedan gjordes om utifrån resultaten, för att sedan testas igen. Användarna fick också möjlighet att delta i både svenskt och internationellt standardiseringsarbete. Den iterativa processen och behovet av att följa upp kontinuerligt var också något som arbetsterapeuten Maria Åkermark och logopeden Kristin Andrae Kerro från Kom-X i Gävleborg tryckte på. De konstaterade att utan uppföljning kommer inga hjälpmedel att fungera i längden, de betonade också vikten av teamsamarbete.

Om någon i publiken, mot förmodan, »

Professor Louise Nygård lyfte frågan om kognitiv tillgänglighet i det offentliga rummet.

Arbetsterapeut Ingrid Andersson och eleven Izabella Svensson i ett samtal om kognitiva svårigheter och psykisk ohälsa bland unga. Dagen avslutades med en paneldialog.

tvekade om vilken skillnad kognitivt stöd kan göra torde den tvekan varit som bortblåst efter att ha lyssnat på Kerstin Gatu, kursansvarig, och Andrea Andersson, studerande från distansutbildningen *Anpassad IT* vid Mora Folkhögskola. På sin dator visade Andrea, med lite stöd från Kerstin, bland annat hur hennes kurskamrater som inte kan läsa och skriva ändå kan mejla och kommunicera med varandra elektroniskt. Hon plockade fram bilder, recept på pizza, visade en lättillgänglig vädersajt. Kerstin berättade om hur utbildningen har fått deltagarna att växa, gjort dem mer självständiga, men också om oron för vad som ska hända när kursen tar slut. Än så länge finns ingen finansiering för en fortsättning. Hon påtalade också hur viktigt det är att stödpersoner och andra i omgivningen får utbildning på området.

Seminarier avslutades med en paneldialog, inte en debatt, eftersom målet för dagen var att hitta vägar framåt. I den deltog Malin Ekman Aldén, vik. generaldirektör för Myndigheten för delaktighet, Maria Karlsson, vice ordförande för Logopedförbundet, Erika Dahlin, utredningssekreterare i Hjälpmedelsutredningen, Karin Flyckt, samordnare av funktionshindersfrågor på Socialstyrelsen och Sofia Ringvall, arbetsterapeut, ledamot i föreningen Kognitivt Stöd.

Även dialogdiskussionen lyfte bristen på kunskap och att vård, omsorg och skola måste bli bättre på att identifiera behoven. Och att såväl förskrivare som annan personal måste få mer kontinuerlig kompetensutveckling på området, det visar inte minst en enkätundersökning som Sveriges Arbetsterapeuter gjort bland medlemmar som förskriver kognitiva hjälpmedel. Personerna som får kognitivt stöd måste också involveras mer än i dag.

– När den enskilda är mer delaktig i förskrivningsprocessen kommer hjälpmedlen mer till nytta. Träffsäkerheten blir bättre, sa Karin Flyckt.

Panelen var överens om att tillgång till stöd inte får vara en ekonomisk fråga. Erika Dahlin konstaterade att det ser väldigt olika ut i landet när det gäller ny teknik, vissa är generösa i förskrivningen medan andra begränsar sig till enbart medicintekniska produkter. Det är något som hjälpmedelsutredningen tittar närmare på, än så länge finns dock inga förslag.

Malin Ekman Aldén lyfte även att samhället har väldigt låga förväntningar på hur personer med kognitiva nedsättningar, framförallt demens, ska leva sina liv.

– Då frågar vi inte heller efter olika verktyg och stöd. Och det här är en grupp som har svårare än andra att själv kräva det de vill ha.

Paneldialogen gjorde det också tydligt att det krävs mer samverkan mellan olika myndigheter, och att det inte är glas-klart vem som ansvarar för vad i dag. Erika Dahlin berättade att det ingår i hjälpmedelsutredningens uppdrag att se över hur olika myndigheter arbetar med alla typer av hjälpmedel.

Malin Ekman Aldén poängterade att i ett kognitivt tillgängligt samhälle måste det finnas alternativa sätt att utföra vardagstjänster på. Och berättade att Myndigheten för delaktighet just nu har en kampanj för hur handeln ska kunna underlätta för personer med kognitiva nedsättningar.

– Jag tycker att man måste tänka på kognitivt stöd mer som en inställning, mindre än teknik. ■

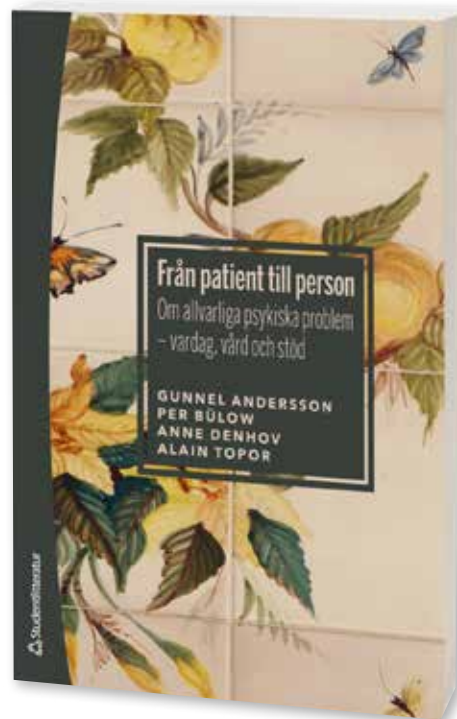
Debattväckare

Boken vänder sig till studenter som utbildar sig inom vård och stöd samt yrkesverksamma, men även till personer som själva har erfarenhet av psykisk sjukdom samt deras anhöriga och vänner. Den bygger på intervjuer med personer med erfarenhet av allvarlig psykisk sjukdom och författarnas egen forskning. Inledningsvis presenteras en social modell för att förklara och förstå hur psykiska problem uppkommer, utvecklas och kan hanteras. Utgångspunkten är de förändringar som har skett, och håller på att ske, gällande synen på personer med allvarliga psykiska problem. Detta innefattar att synen på personer med allvarliga psykiska problem har förskjutits från patient till person och att de flesta personerna med allvarliga psykiska problem i dag lever ute i samhället, i stället för som förr på institutioner. Boken belyser hur vänskap och ekonomi kan påverkas vid allvarlig psykisk sjukdom, samt dessa per-

soners upplevelse av kontakt med vård och stödorganisationer, samt de förändringar som har skett i det institutionella landskapet.

Boken är läsvärd och väcker många tankar och känslor, även om språket bitvis är avancerat och kan vara svårt att ta till sig. Den ger på ett unikt sätt personer med erfarenhet av psykisk ohälsa en röst och belyser dessa personers egna upplevelser och erfarenheter av att ha drabbats av en psykisk sjukdom, som exempelvis dålig ekonomi och fattigdom, oönskade effekter av psykofarmaka, och upplevelse av utsatthet och fördomar i mötet med vård och stödorganisationer.

Boken har en kritisk underton och väcker debatt genom att slå håll på myter förknippade med att ha en allvarlig psykisk sjukdom. Trots att boken gör anspråk på att belysa vardagen för personer med allvarlig psykisk sjukdom, saknas

FRÅN PATIENT TILL PERSON. OM ALLVARLIGA PSYKISKA PROBLEM – VARDAG, VÅRD OCH STÖD

Gunnel Andersson, Per Bülow, Anne Denhov, Alain Topor
Studentlitteratur

anknytning till den omfattande forskning som gjorts inom arbetsterapi kring denna grupp individers tidsanvändning och vardagsaktiviteter, vilket hade berikat boken.

ANNIKA LEXÉN
Leg. arbetsterapeut, Dr med vet

Jag ♥ mig själv

● Nyckeln till en god psykisk hälsa är att tycka om och acceptera sig själv. Tyvärr ligger det många av oss närmare till hands att vara krävande och hårda mot oss själva, än att vara varma och vänliga. Det är synd, eftersom ingen annan enskild faktor verkar ha så stark koppling till psykisk hälsa som just självacceptans. Att träna på att gilla sig själv – även i motgång – och att vara lika förstående och tolerant mot sig själv som mot andra, är därför a och o för att må bra.

Ingen annan enskild faktor verkar ha så stark koppling till psykisk hälsa som just självacceptans.

70 SKÅL TILL SJÄLVMEDKÄNSLA
Agneta Lagercrantz
Natur & Kultur

Om att bevara hjärnans resurser

● Det är av stor vikt för oss att kunna komma ihåg vad vi varit med om. Våra minnen formar vår identitet och vår historia. Men hur förändras minnet under årens lopp, och kan vi påverka utvecklingen? Hur i så fall? Forskare har under drygt 30 år försökt besvara dessa två frågor, genom att under denna tid följa cirka 5 000 personer i Sverige. I den här boken får läsaren ta del av de upptäckter de har gjort.

DET ÅLDRADE MINNET
Lars Nyberg, Lars-Göran Nilsson & Peter Letmark
Natur & Kultur

fakta om 3 pensionen

Pensionspyramiden

Pensionen består av flera delar, och kan liknas vid en pyramid. I basen finns den allmänna pensionen som du får av Pensionsmyndigheten. Premiepensionen, där du själv kan välja hur pengarna förvaltas, är en del av den allmänna pensionen. I pyramidens mitt återfinns tjänstepensionen, som blir allt viktigare. I toppen hamnar eventuellt privat pensionssparande, som dock inte är avdragsgillt längre för privatpersoner.

Tjänstepension

Omfattas du av ett kollektivavtal betalar din arbetsgivare in pengar till din tjänstepension. Tjänstepensionens storlek beror på din lön, hur länge du arbetar och var du arbetar. Du får även tjänstepension på inkomster över 7,5 inkomstbasbelopp, vilket du inte får i den allmänna pensionen. Prata med din arbetsgivare eller kontakta Sveriges Arbetsterapeuter om du vill veta vilket avtal som gäller för dig.

Mer information

För att få ett bättre grepp om din framtida pension är minpension.se en bra startpunkt. Här kan du se vilka olika pensionsinbetalningar som görs för dig. Pensionsmyndigheten.se är en annan bra sajt för att lära sig mer om vad som påverkar pensionen, till exempel småbarnsåren eller om du är egenföretagare. Privatanställda kan få personligt anpassade råd på PTK:s webbplats radgivnings-tjanst.se.

Hitta rätt i pensionsdjungeln

Det är inte så svårt som många tror att få koll på sin framtida pension. Ombudsman Carl Eos hjälper dig en bit på vägen.

Text: Katja Alexanderson Illustration: Helena Lunding Hultqvist

Kuvert i olika färger, med olika avsändare. Det är lätt att drabbas av panik när informationen om den framtida pensionen landar på hallgolvet. Frågorna hopar sig: Kommer jag att ha tillräckligt att leva på som gammal? Har jag valt rätt förvaltare? Borde jag byta fonder? Vad betyder egentligen efterlevandeskydd? Sveriges Arbetsterapeuters ombudsman Carl Eos reder ut begreppen och ger råd om hur du kan tänka kring pensionen.

– Jag tycker inte att årsbeskeden från olika aktörer ger en helhetsbild, det blir väldigt fragmentariskt. I stället tycker jag att man ska logga in på webbplatsen minpension.se, där finns alla uppgifter samlade på ett och samma ställe. Det tar bara några minuter att se vad man har.

Han rekommenderar att gå in en gång om året, förslagvis i samband med årsbeskeden. Sedan får man ta det därifrån. Vilka val har jag gjort? Är det något som behöver förändras?

Carl Eos poängterar att det framförallt är två saker som avgör hur stor pensionen kommer att bli: livslönen och att du har ett tjänstepensionsavtal.

– Är du ny på arbetsmarknaden räcker det långt med att kolla upp att man har ett tjänstepensionsavtal, och det finns på alla våra kollektivavtalsområden.

Därefter är det dags att fundera på hur mycket man vill bestämma över sina pengar.

– Den möjligheten finns i alla våra avtal. Men grundvalen är oftast bra, både i det allmänna

FOTO: JONAS ERIKSSON

Vad gäller den framtida pensionen finns en hel del att hålla koll på och olika val man kan göra, och det kan ibland kännas ganska snårigt. Carl Eos, ombudsman, tipsar om webbplatsen minpension.se, där man får en bra överblick över sin pension.

systemet och för tjänstepensionen, det är sällan någon katastrof om du inte gör ett aktivt val.

Men om du vill välja finns det ändå några saker du bör ta ställning till, exempelvis om det ska vara fonder eller traditionell försäkring? Och vem ska förvalta pengarna?

– Som fackförbund ger vi inga råd om hur man ska placera sina pengar, då får man vända sig till en finansiell rådgivare. Men ett grundråd är alltid att fråga sig vem som ger rådet. Banker har ett intresse av att kunden väljer just bankens egna produkter, därmed inte sagt att de inte kan ge goda råd. Vi kan däremot svara på frågor om vilka villkor som gäller i de olika pensionsavtalen.

Carl Eos tipsar också om att en del arbetsgivare erbjuder pensionsrådgivning för sina

medarbetare och privatanställda kan använda sig av PTK:s rådgivningstjänst på nätet, radgivningstjanst.se. Ett generellt råd är ha koll på avgifterna. En hög avgift ger mindre pengar till pensionen och det får stor effekt eftersom det handlar om mycket långsiktiga placeringar.

Du bör också ta ställning till behovet av efterlevandeskydd till exempel i form av återbetalningsskydd, så att familjen inte hamnar i ekonomisk kris om du skulle råka dö en för tidig död.

– Ett efterlevandeskydd är värdefullt om det är någon eller några personer som är beroende av din inkomst. Har du till exempel inga barn eller partner som tjänar mycket pengar behövs det oftast inte. För man ska komma ihåg att kostnaden för efterlevandeskyddet sänker pensionen

relativt mycket. Mitt allmänna råd är att titta på familjens totala ekonomi, för det är onödigt och kostsamt att vara "överförsäkrad".

Carl Eos påpekar också att efterlevandeskyddets utformning skiljer sig mellan de olika avtalsområdena, till exempel vad gäller förmånstagare. Han rekommenderar därför att man undersöker hur efterlevandeskydden är utformade i det egna tjänstepensionsavtalet.

Andra saker att fundera över är effekterna av att gå ner i tid när barnen är små och hur du kan skydda din pension. Läs mer på pensionsmyndigheten.se/foralder.

"Oftast är det bäst att låta pengarna stå kvar på olika ställen."

Men som sagt, att gå in på minpension.se är en bra startpunkt. Där kanske du upptäcker att du har pensionsinbetalningar hos många aktörer.

– Oftast är det bäst att låta pengarna stå kvar på olika ställen, i många fall är det negativt att flytta och slå ihop pengarna.

Carl Eos råd till den som börjar närma sig pensionen är att höra av sig till dem som förvaltar ens pengar och kolla vad som gäller, till exempel om du behöver anmäla när du vill att pensionen ska börja komma.

– Och Pensionsmyndigheten betalar inte ut den allmänna pensionen utan att du har ansökt om det.

Slutligen poängterar han att även om han rekommenderar att man bör se över sin pension varje år innebär det inte att man behöver välja om varje år.

– Har du valt en förvaltare eller vissa fonder handlar det ofta långsiktiga placeringar. Det viktiga är att ha någorlunda överblick över sin framtida pension. ■

Hur tänker du kring din pension?

Shilan Jaderi, Uppsala

– Vi talade om det på jobbet och en kollega hade räknat ut att han kommer att behöva skära ner då han går i pension. Jag vill se till att inte hamna där och planerar för en högre lön och på så vis bättre pension. Men det finns många alternativ, att köpa en lägenhet är ju ett sätt eller ska man aktivt pensions-spara?

Josefine Karlsson, Göteborg

– Det känns så långt borta. Jag får dåligt samvete av att jag inte funderat på pensionen varje gång det dyker upp ett kuvert, men det dåliga samvetet försvinner ju igen. Jag borde samla ihop olika arbetsgivares inbetalningar på ett ställe, men hittills har jag bara lagt dem i en hög.

Caroline Olsson, Sundsvall

– Jag har inte tänkt så mycket som jag borde. Men hur mycket kan jag påverka egentligen? Blir det en markant skillnad på min pension om jag byter fond och förvaltare – jag misstänker att det kanske inte blir det.

FOTO: PONTUS WIKHOLM

Malin formar om kurserna

Malin Curlo, funktionsenhetschef för arbetsterapi och fysioterapi vid Karolinska universitetssjukhuset, ska undersöka förutsättningarna att skapa en egen akademi för Sveriges Arbetsterapeuter.

Vad är det? En akademi?

– Det vet jag inte ännu. Den ska byggas vartefter, men målet är en akademi som ligger i framkant och som motsvarar de snabba förändringar som sker i omvärlden. Det gäller både kompetenser och praktiska verktyg som arbetsterapeuter behöver och pedagogiska metoder och hjälpmedel i syfte att skapa bättre förutsättningar för kompetensutveckling för alla medlemmar i förbundet. Kurs- och förlagsverksamheten ska utvecklas för att sprida kunskap om både professionen och det fackliga. Vi vet att det finns ett behov av tillgängliga kurser och min uppgift är att utreda i vilken form de kan erbjudas.

Kan du ge exempel på hur akademien kan byggas?

– Ny teknik till exempel. Ska vi erbjuda kurser i form av webinarier och webbutbildning måste vi veta vilken typ av utrustning vi behöver och vilken teknik som medlemmar-

na använder. I Norrland är systemet med webbkonferenser väl utbyggt men hur ser det ut i resten av landet? Vi vill inte starta upp system som inte har täckning bland medlemmarna.

Hur ska du ta reda på behovet?

– Jag behöver fråga medlemmarna, man får gärna höra av sig till mig med synpunkter och förslag. Jag vill gärna intervjua chefer också, de är nyckeln till fortbildning. Och så kommer jag att ta reda på hur lösningarna ser ut på andra förbund, universitet och företag.

Vad lockade dig att söka jobbet?

– Jag vill vara med i den förändring som förbundet går igenom i samband med den nya visionen. Jag ser fram emot att genom den här utredningen skapa bättre förutsättningar för ökat lärande och kompetensutveckling för arbetsterapeuter. PONTUS WIKHOLM

Arbetsterapins dag – så firades den lokalt

Den 20 oktober var det Arbetsterapins dag igen. Här är ett axplock av vad som hände under dagen.

På **Centralsjukhuset i Kristianstad** bjöd arbetsterapeuterna in lokalpressen, Kristianstadsbladet, som skrev en artikel om arbetsterapi som publicerades på Arbetsterapins dag. Arbetsterapeuterna informerade också om arbetsterapi genom att ställa ut broschyrer.

I **Kronoberg** anordnades en nätverksträff för länets arbetsterapeuter i anslutning till Arbetsterapins dag. Temat var *Aktivitetsbalans – att få vardagen att fungera* och 85 arbetsterapeuter från olika verksamheter kom och lyssnade på en rad intressanta föreläsningar, samt deltog i en workshop.

På **Gotland** fanns det vikvägg med informationsmaterial, kognitiva hjälpmedel och bullar och kaffe tillgängligt för dem som kom förbi. De fick också möjlighet att testa tyngdtäcken. Besökarna var positiva och ställde mycket frågor.

I **Göteborg** firades Arbetsterapins dag med en föreläsningsskväll med mingelmat. Temat var *Självbestämmande bland hemmaboende äldre personer och sjukskrivningsarbetet i psykiatri* arbetsterapeuter/rehabkoordinator.

Även i **Stockholm** stod mingel, föreläsning och diskussion på agendan, på temat *Evidensbaserade arbetsterapeutiska program*. Bland annat informerade kvalitetsombuden i krets- en om pågående arbete och bakgrunden till kvällens tema.

I **Södermanland** firade arbetsterapeuterna sig själva genom att ha after work på ett antal orter, med mat och trevligt umgänge kolleger emellan.

Fem arbetsterapeutstudenter vid **Umeå universitet** nådde under Arbetsterapins dag ut till över 100 personer med information om vad arbetsterapi är och hur man kommer i kontakt med en arbetsterapeut. De delade ut material på en galleria och på Norrlands universitetssjukhus och fick mycket positiv respons från mottagarna. Studenterna hade olika strategier för att locka folk, bland annat bjöd de på kaffe, godis och frukt och ordnade en frågesport.

I **Västmanland** var temat *Nya arenor för arbetsterapi* och det hölls presentationer om hur arbetsterapeuter jobbar på Arbetsförmedlingen, på Barn- och ungdomspsykiatri och i skolan.

På **vårdcentralen i Falkenberg** delades broschyrer ut till patienter samt lades ut i väntrummet. Dessutom informerade arbetsterapeuterna sina kolleger om arbetsterapi och bjöd på en specialdesignad tårta dagen till ära.

I **Norrbottnen** firades dagen med föreläsningar, workshops och posterpresentationer. Teman var *Personcentrerad och/eller aktivitetscentrerad arbetsterapi?* och *Digitalisering i samhället – utmaningar och möjligheter*. Sammanlagt deltog cirka 100 arbetsterapeuter, en del via videolänk.

Lyckade LOM-dagar

I oktober samlades förbundets lokala ombudsmän (LOM) för kommun och landsting för utbildningsdagar på Lidingö i Stockholm. Fokus låg på de nya föreskrifterna kring organisatorisk och social arbetsmiljö, även kallad OSA. Text: Pontus Wikholm Foto: Carlos Zaya

Förbundets centrala ombudsmän Carl Eos, Sanna Feldell, Marie Glandin, Andreas Kritz och Ellinor Rindevall informerade om riktlinjerna för arbetsmiljö. De nya föreskrifterna, som gäller från och med den 31 mars 2016, reglerar kunskapskrav, mål, arbetsbelastning, arbetstid och kränkande särbehandling.

– I går blev ni matade med väldigt mycket information, i dag vill vi ta del av era kunskaper, sa Carl Eos.

Andra dagen fick "lommarna" följaktligen jobba i grupper,

bland annat för att lista indikatorer på god arbetsmiljö. Tanken är att det arbetet ska resultera i ett måldokument om hur en god arbetsmiljö för förbundets medlemmar bör se ut.

Enligt ett förbundsstyrelsebeslut ska kretsarna införa arbetsmiljöstrategier, alltså företrädare med särskilt ansvar för att samordna arbetsmiljöarbetet. En uppdragsbeskrivning, baserad på lommarnas grupparbeten, kommer att gå ut till alla kretsar, med förhoppningen att kretsarna ska kunna

Många års samlad erfarenhet. Nästan 40 lokala ombudsmän samlades på Lidingö under årets LOM-dagar.

välja strategier på sina årsmöten under våren.

Många var nöjda med årets träff. Några kritiska röster höjdes för att tidtabellen var så tajt. Det var snabba puckar mellan programpunkterna vilket begränsade möjligheten att nätverka.

Nästa år kommer förbundets kretsordföranderåd (se sid. 40 i förra numret) att hållas i mitten av september och ett förslag är att LOM-dagarna ska förläggas samtidigt på samma plats, bland annat för att ta till vara tillfället att träffa andra engagerade medlemmar. ■

S.O.T Vilootos

- för den paretiska eller spastiska handen.

- Håller handled, tumme och fingrar i viloposition vid kontrakturbehandling
- Ger stöd åt thenarmuskulaturen
- Bibehåller eller ökar töjning av långa flexorer
- Minskar risken för ödem

NYHET!

S.O.T
Smart Orthotic Treatment

CAMP®
SCANDINAVIA

Vill ni veta mer? Kontakta kundsupport
042-25 27 01 kundsupport@camp.se

Invacare AB söker Säljare

för att arbeta med försäljning av aktivrullstolar
primärt i Stockholmsområdet.

Förmodligen är du i grunden utbildad arbetsterapeut eller sjukgymnast. Företrädesvis har du även någon form av erfarenhet av försäljning inom branschen eller så har du annan relevant kunskap inom området aktivrullstolar.

I jobbet som säljare hos oss på Invacare har du stort inflytande på ditt dagliga arbete och det är ofta du tar egna initiativ till marknadsförings- och säljaktiviteter.

Du kommer vara en viktig medarbetare i ett väl fungerande team där du framför allt kommer arbeta nära försäljnings- och produktchefer med att bland annat planera inför utbildningar, utprovningar, mässor och kampanjer samt många andra spännande arbetsuppgifter.

Vid frågor kontakta Försäljningschef Johan Eriksson på tel 070-521 12 74 alternativt via mail jerikss@invacare.com.

Urval sker löpande så välkommen med din ansökan redan idag på www.invacare.se/sv/lediga-tjanster

Trusted Solutions,
Passionate People

Mot Malmö!

Anmäl dig till Arbetsterapiforum den 10–11 maj 2017 i Malmö. Ta del av det spännande programmet i bilagan i det här numret.

FOTO: COLOURBOX

inspiration utveckling
ARBETSTERAPIFORUM
Malmö 10–11 maj 2017

KALENDARIUM

Du hittar mer information och anmäler dig på arbetsterapeuterna.se/kalendarium.
Har du frågor? Kontakta kursadministratör Elin Westerberg på kurser@arbetsterapeuterna.se.

- 25 nov** **Chefsfredag**, Göteborg
Sista anmälningsdag: 18 november
- 2 dec** **Chefsfredag**, Stockholm
- 5 dec** **Nätverksträff för arbetsterapeuter som träffar barn och ungdomar med neuro-psykiatriska svårigheter**, Nacka
Sista anmälningsdag: 18 november
- 2017**
- 24 jan** **Uppföljningsdag Assisting Hands Assessment – AHA**, Nacka
Sista anmälningsdag: 9 januari
- 30–31 jan** **Ha Koll! – En gruppintervention för att hantera tid och organisera sina aktiviteter**, Borås
Sista anmälningsdag: 9 januari

- 7 feb** **Uppföljningsdag Ha Koll!**, Nacka
Sista anmälningsdag: 24 januari
- 15–17 feb** **KaTid, Kunskap om kartläggning av tidsuppfattning och tidshantering**, Nacka
Sista anmälningsdag: 25 januari
- 9 mars** **DOA – Dialog om arbetsförmåga**, Nacka
Sista anmälningsdag: 18 februari
- 14 mars** **REIS-S – Miljöns betydelse för delaktighet i aktivitet**, Nacka
Sista anmälningsdag: 21 februari
- 16–17 mars** **Sensory Processing Measure (SPM)**, Nacka
Sista anmälningsdag: 23 februari

Aleris Rehab söker

arbetsterapeut

Våren 2017 öppnar Aleris Rehab en ny basenhet med primärvårdsrehabilitering i Flemingsberg, i närheten av KUS Huddinge. Vi etablerar oss i ett expansivt område med många nya bostäder och arbetsplatser och en knutpunkt till Stockholm Syd. Vi söker arbetsterapeuter som tillsammans med sjukgymnaster/fysioterapeuter och dietister vill vara med och bygga upp och utveckla verksamheten. Välkommen med din ansökan!

För mer information:

Kontakta Monica Löfving 08-409 151 96 eller Birgitta Noréus 08-409 151 99

Aleris är ett privat vård- och omsorgsföretag som erbjuder tjänster inom sjukvård, äldreomsorg och psykisk hälsa i Sverige, Norge och Danmark.
www.aleris.se

Läs mer på
aleris.se/jobb

Förenade Care

Förenade Care AB är moderbolag för vård- och omsorgsverksamheten. Bolaget ägs av Forenade A/S. Koncernen är familjeägd med ca 8000 anställda.

Vi söker till vård- och omsorgsboenden

Arbetsterapeuter

75% Björkbacken Dalby/Lund

75-100% Väpnaren Klippan

100% Amalia/Christiansro Kristianstad

Läs och ansök på forenadedecare.com

Vill du annonsera?

Kontakt

Lars-Göran Fransson
larsgoran.fransson@swipnet.se
08 640 12 20 • 070 630 82 25

Bokningsstopp

för nästa nummer är den 21 nov

Annonssformat och priser

www.arbetsterapeuterna.se/annonsera

nästa
NUMMER
kommer den
22 december

Posttidning B

Sveriges Arbetsterapeuter
Box 760, 131 24 Nacka

*Jag vill fokusera
på det som är
bra och verkligen
njuta av livet
– varje dag!*

TIMO 51 ÅR

Gripo Alu. En trygghet i din vardag.

Gripo Alu är en flexibel stödstång som ger dig som användare extra balans och säkerhet vid förflyttningar i hemmet. Den är enkel att montera och kan användas i hemmets samtliga rum.

 SVANCARE[®]
svancare.se